

Structural analysis of the role of cultural ecosystem services in tourists' perception of the recreational space of El-Goli, Tabriz, and its impact on their psychological and physical well-being

Aref Monadi^{1*}

1. Assistant Professor, Department of Urban Engineering, Faculty of Architecture and Urban Planning, Sooreh International University, Tehran, Iran

Received: 2025/09/10

Accepted: 2026/01/25

Abstract

Tourism plays a vital role in the global economy and contributes significantly to economic growth, cultural exchange, environmental protection, and the promotion of tourists' well-being. Tourists' exposure to cultural ecosystem services (CES) during tourism activities can significantly affect their well-being. Therefore, understanding the relationship between cultural ecosystem services and tourists' well-being is essential for achieving sustainable tourism development. This study analyzes cultural ecosystem services perceived by tourists and examines their impact on well-being in El-Goli Park, Tabriz. The results show that cultural ecosystem services have positive and diverse effects on various aspects of tourists' well-being. In particular, categories such as recreation and ecotourism, aesthetic values, and social relations played the greatest role in enhancing visitors' well-being. Incorporating tourist well-being considerations into tourism planning and decision-making processes can effectively guide tourism development toward improving tourists' quality of life and ensuring the sustainability of this industry.

Keywords:

Ecotourism Services, Tourism Destination, Urban Recreational Space, Mental Well-Being, Tabriz

* Corresponding Author: Aref_monadi@soore.ac.ir

©2026 by the Authors. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0 license)
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0>

Introduction

Tourism, as one of the most important drivers of development, plays a significant role in promoting economic growth, preserving and strengthening conservation measures in natural and cultural environments, accelerating infrastructure development and expansion, diversifying countries' economic structures, and promoting values such as peace, understanding, and coexistence among nations and cultures. In addition, tourism is an important factor in improving tourists' well-being, which encompasses various dimensions, including physical, mental, emotional, sociocultural, and environmental health. Factors such as easy access to health services, appropriate safety measures, and quality accommodation play an important role in improving tourists' physical well-being. Positive travel experiences can also directly increase mental and emotional well-being, whereas challenges such as language barriers, crowding at tourist destinations, and cultural conflicts may negatively affect these dimensions. Sociocultural well-being, in contrast, is shaped by meaningful and respectful interactions between tourists and local communities, cultures, and traditions. Furthermore, tourists' behaviors and activities directly and indirectly affect the environmental quality of destinations; therefore, adopting sustainable tourism practices is essential for maintaining environmental well-being.

Materials and Methods

In this study, a researcher-developed questionnaire was used to collect the data and information required to achieve the research objectives, and its items were designed based on a five-point Likert scale. This scale ranges from "completely disagree" to "completely agree" and provides an effective means of measuring respondents' attitudes and levels of agreement. The statistical population consisted of domestic tourists who visited the El Goli Recreation and Tourism Complex during the spring and summer of 1403. This period was selected because tourist arrivals to the park peak during the warmer months of the year, particularly spring and summer, providing a suitable opportunity to observe and record real data. Since accurate and reliable statistics on the total number of visitors were unavailable and the number of domestic tourists visiting the complex during this period was unclear, the sample size was determined using the statistical formula proposed by Mitra and Lankford. By substituting this value and other necessary parameters into the formula and performing the required calculations, the sample size was estimated at 300 respondents. The collected data were analyzed using SmartPLS software.

Results

The findings showed a significant relationship between sense of place in the park and tourists' well-being. The results are consistent with previous studies (e.g., Ramkissoon et al., 2013; Vada et al., 2019). By fostering a sense of place, destinations can increase tourists' overall satisfaction and enjoyment, ultimately contributing to the sustainability and success of the tourism industry. When tourists feel a strong connection to the places they visit, they are more likely to engage in meaningful experiences, form positive memories, and experience a sense of fulfillment and accomplishment (Jepson & Sharpley, 2018). The park offers a wide range of experiences and activities that strengthen visitors' sense of identity and attachment to the area, thereby enhancing their sense of place and overall well-being. In addition, the unique view of the lake and boats reinforces this feeling. The findings also emphasize the direct relationship between social relations in urban green spaces and tourists' well-being, confirming the importance of these factors in improving visitors' overall experience and well-being. Well-designed urban green spaces provide opportunities for outdoor activities and social interactions, which can enhance health and strengthen diverse social connections (Xin et al., 2020). Urban et al. (2017) also reported a positive relationship between the proportion of green

space in cities and the level of social interaction. Gehl (2011) likewise highlighted the importance of public spaces, particularly outdoor seating areas, in facilitating social interactions. Therefore, urban parks such as El-Goli Park in Tabriz play a key role in promoting social relations. Tourists in the park can interact with local residents, view handicrafts, communicate with local guides, and participate in local activities such as wearing traditional clothing and taking part in local games. The findings further indicate a significant relationship between recreational and ecotourism activities in the park and tourists' well-being. The analyses also identified aesthetic values as an important factor influencing the well-being of tourists visiting the park.

Discussion and Conclusion

Exploring the cultural ecosystem services perceived by tourists in El-Goli Park, Tabriz, reveals a significant gap in understanding the complex relationship between natural landscapes and human well-being. This study is pioneering within an emerging field that has received limited attention regarding the nuances and interactions of cultural ecosystem services in coastal environments. By focusing on the impact of these services on tourist well-being, the study not only highlights the importance of coastal landscapes but also contributes significantly to advancing scientific knowledge in this area. Previously, empirical evidence on the relationship between cultural ecosystem services and tourist well-being in coastal environments was limited and fragmented. Consequently, the findings deepen understanding of this vital relationship and provide a suitable foundation for future studies in related fields. Such research contributes to the development of ecological theory and offers a broader and deeper understanding of the multidimensional links among nature, culture, and human well-being. Understanding and enhancing cultural ecosystem services in El Goli Park, Tabriz, is of great importance for tourists and natural resource managers. Through careful research and practical actions, these interactions can generate multiple benefits. Examining tourists' perceptions of cultural ecosystem services provides valuable information that not only improves the visitor experience but also plays a fundamental role in decisions related to conservation and sustainable tourism development. Furthermore, recognizing and utilizing the diversity of cultural ecosystem services helps meet tourists' needs and preferences while addressing broader environmental challenges. From legislation and planning at the macro level to operational management and marketing strategies, a comprehensive understanding of these services strengthens stakeholder cooperation, ensures the protection of natural heritage, and contributes to improving the region's social and economic conditions. Finally, exploring and promoting cultural ecosystem services represents a holistic approach to environmental management and visitor satisfaction that promises sustainable benefits for present and future generations. By improving understanding of the interaction between human activities and park features, these findings provide valuable guidance for developing park management strategies that enhance the tourist experience and encourage the responsible use of urban green spaces.

This page is intentionally rendered without text

این صفحه آگاهانه بدون متن ارائه شده است

تحلیل ساختاری نقش خدمات فرهنگی اکوسیستم در درک گردشگران از فضای تفریحی ائل گلی تبریز و تأثیر آن بر بهزیستی روانی و فیزیکی آن‌ها

عارف منادی^۱

۱. استادیار، گروه مهندسی شهرسازی، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه بین المللی سوره، تهران، ایران

پذیرش: ۱۴۰۴/۱۱/۵

دریافت: ۱۴۰۴/۶/۱۹

چکیده

گردشگری نقش بسیار مهمی در اقتصاد جهانی ایفا می‌کند و در رشد اقتصادی، تبادلات فرهنگی، حفظ محیط‌زیست و ارتقای رفاه گردشگران سهم قابل توجهی دارد. مواجهه گردشگران با خدمات اکوسیستمی فرهنگی (CES) در طول فعالیت‌های گردشگری می‌تواند تأثیر قابل توجهی بر رفاه آنها داشته باشد؛ بنابراین، شناخت رابطه میان خدمات اکوسیستمی فرهنگی و رفاه گردشگران برای تحقق توسعه پایدار گردشگری امری ضروری است. این پژوهش به تحلیل خدمات اکوسیستمی فرهنگی درک‌شده توسط گردشگران و بررسی تأثیر آن بر رفاه آنان در پارک ائل گلی تبریز می‌پردازد. نتایج به‌دست‌آمده نشان می‌دهد که خدمات اکوسیستمی فرهنگی تأثیرات مثبت و متنوعی بر جنبه‌های مختلف رفاه گردشگران دارد. به‌ویژه، دسته‌هایی مانند تفریح و بوم‌گردی، ارزش‌های زیبایی‌شناختی و روابط اجتماعی بیشترین نقش را در ارتقای رفاه بازدیدکنندگان این پارک ایفا کرده‌اند. گنجاندن ملاحظات مرتبط با رفاه گردشگران در فرایندهای برنامه‌ریزی و تصمیم‌سازی حوزه گردشگری، می‌تواند نقش مؤثری در هدایت توسعه گردشگری به سمت بهبود کیفیت زندگی گردشگران و تضمین پایداری این صنعت ایفا کند.

واژگان کلیدی

خدمات بوم‌گردی، مقصد گردشگری، فضای تفریحی شهری، بهزیستی روانی، تبریز

* مسئول مکاتبات: Aref_monadi@soore.ac.ir

©2026 by the Authors. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0 license)
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0>

۱. مقدمه

گردشگری به‌عنوان یکی از مهم‌ترین پیشران‌های توسعه، نقش قابل‌توجهی در پیشبرد رشد اقتصادی ایفا می‌کند (Moyle et al., 2020)، به حفظ و تقویت اقدامات حفاظتی در محیط‌های طبیعی و فرهنگی کمک می‌نماید (Cai et al., 2021)، فرایند توسعه و گسترش زیرساخت‌ها را تسریع می‌کند (Svitlichna et al., 2024)، به تنوع‌بخشی در ساختارهای اقتصادی کشورها یاری می‌رساند (Chen & Li, 2023)، و به ترویج ارزش‌هایی چون صلح، تفاهم و هم‌زیستی میان ملت‌ها و فرهنگ‌ها کمک می‌کند (Kohsaka & Rogel, 2021). افزون بر این، گردشگری عاملی مهم در ارتقای سطح رفاه گردشگران است که این رفاه جنبه‌های گوناگونی از جمله سلامت جسمی، روانی، عاطفی، اجتماعی- فرهنگی و زیست‌محیطی را شامل می‌شود. عواملی مانند دسترسی آسان به خدمات درمانی، فراهم بودن اقدامات ایمنی مناسب و وجود محل‌های اقامتی باکیفیت، نقش مؤثری در بهبود رفاه جسمی گردشگران دارند (Kim & Han, 2022). همچنین، تجربه‌های مثبت در سفر می‌توانند به طور مستقیم منجر به افزایش سطح رفاه روانی و عاطفی شوند؛ درحالی‌که چالش‌هایی نظیر موانع زبانی، ازدحام در مقاصد گردشگری و تضادهای فرهنگی ممکن است تأثیرات منفی بر این ابعاد داشته باشند (Hartwell et al., 2018). ازسوی دیگر، رفاه اجتماعی- فرهنگی در سایه تعامل معنادار و محترمانه گردشگران با جوامع بومی، فرهنگ‌ها و سنت‌های محلی شکل می‌گیرد. همچنین، رفتارها و فعالیت‌های گردشگران تأثیر مستقیم و غیرمستقیمی بر کیفیت زیست‌محیطی مقصد دارند، به همین دلیل اتخاذ شیوه‌های گردشگری پایدار برای حفظ رفاه زیست‌محیطی ضرورت دارد (Baloch et al., 2023).

در این میان، «خدمات اکوسیستم» به‌عنوان منافع و مزایایی که انسان‌ها از عملکرد طبیعی اکوسیستم‌ها

دریافت می‌کنند تعریف شده‌اند و معمولاً به چهار گروه اصلی تقسیم می‌شوند: خدمات تأمین‌کننده (مانند غذا و آب)، خدمات تنظیم‌کننده (مانند کنترل اقلیم و بیماری)، خدمات پشتیبان (مانند چرخه مواد مغذی)، و خدمات فرهنگی. خدمات فرهنگی اکوسیستم به بخش غیرمادی اما بسیار مهمی از خدمات اکوسیستم شهری را تشکیل می‌دهند، نقش اساسی در ارتقای کیفیت زندگی شهری دارند (Liu et al., 2021). این خدمات با تقویت پیوندهای معنوی، فرهنگی و تجربی میان انسان و طبیعت، بستری فراهم می‌کنند تا افراد از طبیعت بهره‌مند شوند. پارک‌های شهری به طور ویژه به‌عنوان منابع کلیدی برای ارائه خدمات فرهنگی اکوسیستم عمل می‌کنند و نقش پررنگی در فراهم‌سازی فرصت‌های فراغت، آموزشی و اجتماعی برای شهروندان دارند (Breuste, 2020). اهمیت پارک‌ها در این زمینه به دلیل آن است که آن‌ها جلوه‌ای عینی از تعامل مستقیم انسان با طبیعت هستند و تجربه این فضاها تأثیر قابل‌توجهی بر سلامت روان، کاهش استرس، اضطراب، فشارخون بالا، چاقی و دیابت دارد (Wang et al., 2022). بااین‌حال، علی‌رغم این مزایا، خدمات فرهنگی اکوسیستم در بسیاری از طرح‌های مدیریت شهری و برنامه‌ریزی فضایی به‌درستی لحاظ نمی‌شوند که دلیل آن را می‌توان در دشواری‌های سنجش کمی و ارزیابی دقیق این نوع خدمات دانست (Hegetschweiler et al., 2017).

درحالی‌که بخش عمده‌ای از پژوهش‌های تجربی موجود در زمینه خدمات اکوسیستم فرهنگی عمدتاً تمرکز خود را بر فضاهای شهری و از منظر ساکنان بومی و محلی معطوف کرده‌اند، مطالعاتی که به طور مشخص به بررسی نحوه ادراک و تجربه گردشگران از این نوع خدمات در فضاهای تفریحی و طبیعی - به‌ویژه پارک‌های شهری و پارک‌های ملی - پرداخته باشند، همچنان بسیار محدود و پراکنده هستند (Zoderer et

و درک فضا، حس تعلق و هویت مکانی را نیز در افراد تقویت می‌نمایند (Kicic et al., 2022). همچنین، وجود امکانات متنوع تفریحی در چنین فضاهایی به افزایش تعاملات اجتماعی میان بازدیدکنندگان کمک کرده و ترکیب هماهنگ عناصر مصنوع با عناصر طبیعی مانند آب، چشم‌اندازهایی غنی و تجربه‌هایی باکیفیت زیباشناختی و شناختی منحصربه‌فردی را برای افراد فراهم می‌آورد (White et al., 2010).

در بستر مطالعاتی این پژوهش، مجموعه تاریخی-تفریحی ائل‌گلی تبریز به‌عنوان یکی از بارزترین نمونه‌های باغ‌های تاریخی ایران و مهم‌ترین فضای سبز شهری در شمال غرب کشور، با چالش‌های مدیریتی و زیست‌محیطی ویژه‌ای روبروست. ائل‌گلی به دلیل تلفیق منحصربه‌فرد عناصر «آب» (دریاچه مصنوعی)، «تاریخ» (عمارت کلاه فرنگی) و «طبیعت» (پوشش گیاهی انبوه)، کانون اصلی جذب گردشگران داخلی و خارجی در تبریز محسوب می‌شود. با این حال، مسئله اصلی پژوهش حاضر آن است که باوجود حجم بالای بازدیدکنندگان و فشار ناشی از توسعه شهری پیرامون این مجموعه، مدیریت ائل‌گلی عمدتاً بر جنبه‌های فیزیکی و نگهداری زیرساخت‌ها متمرکز بوده و از درک عمیق «خدمات فرهنگی اکوسیستم» و تأثیر آن بر «رفاه گردشگران» غافل مانده است. نبود شناخت دقیق از اینکه گردشگران چگونه تعامل با این عناصر طبیعی-تاریخی را ادراک می‌کنند، منجر به خلأ در سیاست‌گذاری‌های پایدار شده است. به بیان دیگر، مشخص نیست که در ائل‌گلی، کدام‌یک از مؤلفه‌های خدمات اکوسیستم (زیبایی‌شناسی، معنوی، تفریحی یا حس مکان) بیشترین سهم را در ارتقای بهزیستی گردشگران ایفا می‌کنند. عدم توجه به این پیوند حیاتی، می‌تواند در درازمدت منجر به کاهش کیفیت تجربه گردشگری و زوال ارزش‌های ناملموس این میراث ملی گردد.

این خلأ پژوهشی موجب شده است که شناخت ما از چگونگی تجربه گردشگران از ارتباطات فرهنگی با طبیعت در این نوع فضاها، بسیار ناقص و سطحی باقی بماند. به‌ویژه آنکه درک مؤلفه‌های ناملموس فرهنگی مانند حس مکان، ارزش‌های معنوی، زیبایی‌شناسی مناظر و تجارب جمعی یا فردی که گردشگران در این محیط‌ها تجربه می‌کنند، کمتر موردتوجه مطالعات نظام‌مند قرار گرفته است. افزون بر این، آثار و پیامدهای بالقوه‌ای که این خدمات فرهنگی می‌توانند بر سطوح گوناگون رفاه گردشگران - از جمله رفاه ذهنی، روانی، اجتماعی و زیست‌محیطی - برجای بگذارند، تاکنون در ادبیات پژوهشی به‌صورت عمیق و منسجم بررسی نشده‌اند و این حوزه همچنان به‌عنوان یکی از عرصه‌های نسبتاً ناشناخته و کمتر کاوش شده در تحقیقات گردشگری و بوم‌شناسی فرهنگی باقی‌مانده است. برای پر کردن این خلأ پژوهشی و پاسخ به نیاز مطالعاتی موجود، تحقیق حاضر با رویکردی ساختاری به بررسی و تحلیل نقش خدمات فرهنگی اکوسیستم در شکل‌دهی به ادراک گردشگران از فضای تفریحی ائل‌گلی تبریز می‌پردازد و تأثیر این ادراک را بر ابعاد مختلف بهزیستی روانی و جسمی آن‌ها مورد واکاوی قرار می‌دهد. در این راستا، تمرکز اصلی بر چگونگی تجربه گردشگران از فضای سبز پیرامون دریاچه مصنوعی و پیوند آن با مؤلفه‌های سلامت فردی و اجتماعی قرار دارد. شواهد پژوهشی نشان می‌دهد که فضاهای سبز واقع‌شده در مجاورت پهنه‌های آبی، اغلب به‌عنوان یکی از اصلی‌ترین کانون‌های گردشگری شهری عمل می‌کنند و به دلیل جذابیت بصری و قابلیت‌های تفریحی، نقش کلیدی در بهبود کیفیت تجربه افراد دارند (Durán Vian et al., 2021). به‌ویژه، شکل و ساختار یک استخر یا دریاچه شهری می‌تواند مسیرهایی برای پیاده‌روی یا دویدن فراهم آورد که در حاشیه ساحل آن طراحی می‌شوند؛ این مسیرها نه تنها به فعالیت‌های بدنی کمک می‌کنند، بلکه با ایجاد فرصت برای تأمل

۲. پیشینه پژوهش / چارچوب نظری

۱-۲. خدمات فرهنگی اکوسیستم

روند روبه‌رشد شهرنشینی، اگرچه با توسعه زیرساخت‌ها و افزایش فرصت‌های اقتصادی همراه است، اما تأثیرات منفی قابل‌توجهی نیز بر رفاه جسمی، روانی و اجتماعی ساکنان شهرها دارد (Li et al., 2020). در این میان، پارک‌ها و فضاهای سبز شهری به‌عنوان یکی از عناصر کلیدی در طراحی شهری، نقشی اساسی در تأمین انواع گوناگونی از خدمات اکوسیستم فرهنگی (CES) ایفا می‌کنند که هر یک به‌نحوی در بهبود کیفیت زندگی و افزایش سطح رفاه انسان‌ها مؤثر هستند (Costanza et al., 2017). درک بهتر از برداشت‌ها و تجربه‌های بازدیدکنندگان نسبت به این خدمات، نیازمند دسته‌بندی دقیق‌تر و خردکردن مفاهیم گسترده CES به زیرمجموعه‌هایی قابل‌فهم‌تر و ملموس‌تر است؛ امری که موجب می‌شود ارزیابی و تحلیل تجربه‌های فرهنگی بازدیدکنندگان تسهیل شود (Ferguson et al., 2024). در همین راستا، ارزیابی هزاره اکوسیستم (Millennium Ecosystem Assessment - MEA) ده مؤلفه اصلی را برای خدمات اکوسیستم فرهنگی معرفی کرده است که به‌عنوان شاخص‌هایی برای سنجش ارزش‌های غیرمادی طبیعت در زندگی انسان‌ها کاربرد دارند. این مؤلفه‌ها شامل ارزش‌های معنوی و مذهبی، زیبایی‌شناسی مناظر، فرصت‌های تفریحی و بوم‌گردی، تنوع و هویت فرهنگی، نظام‌های دانش بومی، ارزش‌های آموزشی، الهام‌گیری از طبیعت، پیوندهای اجتماعی، حس مکان و ارزش‌های مربوط به میراث فرهنگی هستند (MEA, 2003). این دسته‌بندی نه‌تنها به روشن‌تر شدن ابعاد مختلف تعامل انسان و طبیعت کمک می‌کند، بلکه می‌تواند راهنمایی مفید برای برنامه‌ریزان شهری و مدیران فضاهای سبز در جهت ارتقای کارکردهای فرهنگی این فضاها باشد. تعریف دقیق هر یک از این مؤلفه‌ها در جدول ۱ ارائه شده است.

خدمات اکوسیستم فرهنگی (CES) به مجموعه‌ای از منافع غیرمادی اطلاق می‌شود که انسان‌ها از طریق تعامل با محیط‌های طبیعی و ساخته‌شده به دست می‌آورند. این خدمات شامل غنی‌سازی معنوی، توسعه شناختی، بازتاب، تفریح و تجارب زیبایی‌شناختی است که مستقیماً بر کیفیت زندگی و بهزیستی روان‌شناختی افراد تأثیر می‌گذارند (MEA, 2005). در این چارچوب، تنوع فرهنگی یکی از مؤلفه‌های بنیادین و حیاتی خدمات اکوسیستم فرهنگی است که می‌تواند به‌گونه‌ای چشمگیر به ارتقای سطح رفاه گردشگران کمک کند. این نوع از تنوع، از طریق ارائه مجموعه‌ای گسترده از تجربه‌های فرهنگی شامل آشنایی با سنت‌ها، زبان‌ها، غذاهای بومی، هنرها و شیوه‌های متنوع زندگی، نه‌تنها سفر را برای گردشگران پربارتر می‌سازد؛ بلکه ادراک آن‌ها را از جهان پیرامون تعمیق می‌بخشد. مواجهه با فرهنگ‌های متفاوت، فرصتی برای آموختن درباره تاریخ، هنر، آداب و رسوم و همچنین شناخت هنجارهای اجتماعی فراهم می‌آورد که در نهایت به افزایش ظرفیت‌های شناختی و یادگیری افراد منجر می‌شود (Sacco & Ferilli, 2015). ازسوی دیگر، چنین مواجهه‌ای با دیگر فرهنگ‌ها باعث تقویت حس همدلی، بردباری فرهنگی و پذیرش تفاوت‌ها در گردشگران می‌شود، به شکل‌گیری یک نگرش بازتر و فراگیرتر نسبت به مسائل جهانی یاری می‌رساند، و در مسیر رشد فردی، ارتقای خودآگاهی و بهبود هماهنگی اجتماعی مؤثر واقع می‌شود. همچنین، مشارکت فعال گردشگران در فعالیت‌های فرهنگی و اجتماعی گوناگون می‌تواند حس ارتباط عمیق‌تری با جوامع میزبان ایجاد کند، احساس تعلق را افزایش دهد و زمینه را برای شکل‌گیری دوستی‌ها و تعاملات بین‌فرهنگی معنادار فراهم سازد؛ تعاملاتی که در مجموع موجب ارتقای سطح کلی رفاه ذهنی و اجتماعی افراد می‌شوند (Lonardi & Unterpertinger, 2022).

جدول ۱. دسته‌بندی خدمات اکوسیستم فرهنگی؛ طبقه‌بندی و تعاریف به نقل از ارزیابی اکوسیستم هزاره (MEA, 2005)

Table 1. Classification of cultural ecosystem services (MEA, 2005)

دسته‌بندی	مفهوم
تنوع فرهنگی	تنوع اکوسیستم‌ها عاملی مؤثر بر تنوع فرهنگ‌ها است.
ارزش‌های معنوی و مذهبی	بسیاری از ادیان، ارزش‌های معنوی و مذهبی را به اکوسیستم‌ها یا اجزای آن‌ها نسبت می‌دهند.
نظام‌های دانش	اکوسیستم‌ها بر انواع نظام‌های دانشی که توسط فرهنگ‌های مختلف توسعه می‌یابند، تأثیر می‌گذارند.
ارزش‌های آموزشی	اکوسیستم‌ها و اجزا و فرایندهای آن‌ها مبنایی برای آموزش رسمی و غیررسمی در بسیاری از جوامع فراهم می‌کنند.
الهام‌بخشی	اکوسیستم‌ها منبع غنی الهام‌بخش برای هنر، فولکلور، نمادهای ملی، معماری و تبلیغات هستند.
ارزش‌های زیبایی‌شناختی	بسیاری از مردم در جنبه‌های مختلف اکوسیستم‌ها زیبایی یا ارزش زیبایی‌شناختی می‌یابند که در حمایت از پارک‌ها، "مسیرهای دیدنی" و انتخاب مکان‌های مسکونی منعکس شده است.
روابط اجتماعی	اکوسیستم‌ها بر انواع روابط اجتماعی که در فرهنگ‌های خاص برقرار می‌شوند، تأثیر می‌گذارند. به‌عنوان مثال، جوامع ماهیگیری از بسیاری جهات در روابط اجتماعی خود با جوامع چوپان کوچ‌نشین یا کشاورزی تفاوت دارند.
حس مکان	بسیاری از مردم برای "حس مکان" که با ویژگی‌های شناخته‌شده محیطشان، از جمله جنبه‌های اکوسیستم، مرتبط است، ارزش قائل هستند.
ارزش‌های میراث فرهنگی	بسیاری از جوامع برای نگهداری مناظر مهم تاریخی ("مناظر فرهنگی") یا گونه‌های مهم فرهنگی ارزش زیادی قائل هستند.
تفریح و بوم‌گردی	مردم اغلب مکان‌هایی را برای گذراندن اوقات فراغت خود انتخاب می‌کنند که تا حدی بر اساس ویژگی‌های مناظر طبیعی یا کشت شده در یک منطقه خاص است.

۲-۲. ابعاد و مؤلفه‌های خدمات اکوسیستم فرهنگی و تأثیر آن بر تجربه و رفاه گردشگران

کاوش و بازدید از مکان‌های تاریخی، بناهای یادبود و آثار باستانی، فرصتی منحصربه‌فرد برای بازدیدکنندگان فراهم می‌کند تا درکی عمیق‌تر و گسترده‌تر از بافت پیچیده و غنی تاریخ بشری و تنوع فرهنگی به دست آورند. غوطه‌ور شدن در فضای میراث فرهنگی، حس قوی‌تری از ارتباط با گذشته‌های دور و ارزش‌های تاریخی را در افراد ایجاد می‌کند که این امر به شکل‌گیری پیوندی عاطفی و معنوی میان گردشگران و تاریخ منجر می‌شود (Tengberg et al., 2012). تعامل با میراث فرهنگی نه تنها به ایجاد تجربه‌هایی پرمعنا و عمیق می‌انجامد، بلکه می‌تواند کنج‌کاوی ذهنی، خلاقیت و رشد فکری بازدیدکنندگان را تحریک و تقویت نماید. گردشگران در خلال این تجربه‌ها، فرصت می‌یابند تا بینش‌های جدید و ارزشمندی درباره باورها، ارزش‌ها، سنت‌ها و اعمال

فرهنگی جوامع مختلف به دست آورند که این امر به غنای فرهنگی و شناختی سفر آنان می‌افزاید (Cheng & Chen, 2022). افزون بر این، بازدید از سایت‌ها و مکان‌های میراثی قادر است حس هیبت و الهام‌بخشی را در گردشگران برانگیزد؛ تجربه‌ای که به آن‌ها امکان می‌دهد در ارتباط با ریشه‌های فرهنگی خود و میراث جمعی بشریت، احساس آرامش، رضایت و شادی عمیقی را تجربه کنند (Li & Zhong, 2022).

تجربه‌ی زیبایی، در اشکال متنوعی نظیر مشاهده مناظر طبیعی خیره‌کننده، شگفتی‌های معماری، آثار هنری برجسته و اجرای مراسم یا آیین‌های فرهنگی، می‌تواند تأثیری عمیق و پایدار بر سلامت روانی و عاطفی انسان‌ها داشته باشد (Gordon, 2018). چنین تجربه‌هایی اغلب به ایجاد حالتی از شگفتی، تحسین و لذت منجر می‌شوند که نقش مؤثری در بهبود خلق‌وخو و افزایش رضایت ذهنی دارند. برای گردشگران،

چشم‌اندازهای طبیعی از جمله سواحل آرام، کوه‌های باشکوه، دریاچه‌ها و جنگل‌های سرسبز، محیط‌هایی را فراهم می‌کنند که نه تنها امکان استراحت و آرامش جسمی را می‌دهند، بلکه زمینه‌ای برای تجدید انرژی روانی و بازیابی تعادل درونی نیز مهیا می‌سازند. برقراری ارتباط عمیق با زیبایی‌های طبیعت می‌تواند میزان استرس و تنش‌های روزمره را به طور چشمگیری کاهش دهد، ذهن را به سوی توجه آگاهانه و حضور در لحظه سوق دهد و به شکلی مؤثر موجب ارتقای سطح کلی رفاه روانی گردد (Wang et al., 2020b). ازسوی دیگر، بازدید از شاهکارهای معماری و سایت‌های تاریخی، نه تنها چشم‌اندازی بصری ارائه می‌دهد، بلکه با تحریک کنجکاوی، خلاقیت و تفکر انتقادی، ابعاد شناختی سفر را نیز فعال می‌کند و در نتیجه، تجربه‌ای غنی‌تر، چندبعدی‌تر و ماندگارتر برای بازدیدکنندگان رقم می‌زند (Wang et al., 2020a).

تجربه‌هایی فرصتی برای دوری از فشارهای روزمره و بازیابی انرژی فراهم می‌کنند. قرار گرفتن در طبیعت و مشارکت در فعالیت‌های دلپذیر می‌تواند استرس را کاهش داده و سلامت روانی گردشگران را بهبود بخشد (Clissold et al., 2022). تجربه‌های گردشگری آموزشی می‌توانند با ارتقای درک فرهنگی، رشد فردی و ایجاد حس هدف، بهبود چشمگیری در رفاه گردشگران ایجاد کنند (Sirgy, 2019). سفر، افراد را با فرهنگ‌ها و سبک‌های زندگی گوناگون آشنا می‌سازد و روحیه همدلی و پذیرش تفاوت‌ها را تقویت می‌کند. این تجربیات همچنین اعتمادبه‌نفس و تاب‌آوری را افزایش داده و حس رضایت و موفقیت را شکل می‌دهند (Edelheim, 2020). ازسوی دیگر، تعامل با افراد محلی، راهنمایان و دیگر گردشگران می‌تواند پیوندهای عاطفی و اجتماعی مؤثری ایجاد کند (Pope, 2018).

۳-۲. ابعاد بهزیستی جسمی و روان‌شناختی در گردشگری

در ادبیات نوین گردشگری، مفهوم بهزیستی (Well-being) فراتر از رضایت‌مندی لحظه‌ای است و به عنوان یک سازه چندبعدی در نظر گرفته می‌شود که شامل سلامت جسمانی و شکوفایی روان‌شناختی است. اسمیت و دیژوسکا (۲۰۱۹) استدلال می‌کنند که گردشگری می‌تواند به عنوان یک مداخله سلامت‌محور عمل کند که اثرات آن در دو بُعد اصلی تجلی می‌یابد:

الف) بهزیستی روان‌شناختی: این بُعد به وضعیت ذهنی و عاطفی مثبت فرد اشاره دارد. بر اساس «نظریه بازسازی توجه» حضور در فضاهای طبیعی و تاریخی به ذهن اجازه می‌دهد تا از خستگی ناشی از تمرکز طولانی‌مدت رها شده و به تعادل برسد. تجلی این نوع بهزیستی در گردشگران به صورت احساس آرامش عمیق، کاهش استرس و اضطراب، افزایش نشاط ذهنی و احساس رهایی از فشارهای روزمره نمایان می‌شود (Wang et al., 2022). همچنین، تجارب معنوی و زیبایی‌شناختی در پارک‌ها می‌تواند به تقویت احساس

توسعه حس مکان به گردشگران کمک می‌کند تا پیوندی عاطفی با مقصد برقرار کنند؛ پیوندی که احساس دلبستگی، راحتی و آشنایی را تقویت کرده و به بهبود رفاه کلی آن‌ها منجر می‌شود (Jepson & Sharpley, 2018). این احساس اغلب با تجربه‌های اصیل مرتبط است که فرهنگ، تاریخ و هویت خاص هر مکان را بازتاب می‌دهد. شرکت در فعالیت‌هایی که ویژگی‌های بومی را برجسته می‌کنند، قدردانی و رضایت گردشگران را از سفرشان افزایش می‌دهد (Walker & Moscardo, 2019). حس مکان همچنین با ایجاد آرامش و امنیت روانی، می‌تواند اضطراب و تنش‌های ناشی از سفر را کاهش دهد (Kil et al., 2021). برای برخی گردشگران، این حس حتی می‌تواند به شکل‌گیری هویت فردی کمک کند (Peng et al., 2020). بوم‌گردی معمولاً شامل فعالیت‌هایی در دل طبیعت مانند جنگل، کوه یا ساحل می‌شود (Heshmati et al., 2022). حضور در این محیط‌ها به طور مداوم با ارتقای سلامت روان و بهزیستی در ارتباط است (White et al., 2019). چنین

معنا و هدفمندی کمک کند که بخش مهمی از سلامت روان است.

ب) بهزیستی جسمی: این بُعد به عملکرد فیزیولوژیک و احساس سلامت بدنی مربوط می‌شود. فضاهای سبز شهری مانند ائل‌گلی، با فراهم کردن هوای پاک و محیطی برای فعالیت فیزیکی (پیاده‌روی، قایق‌سواری)، تأثیر مستقیم بر سلامت جسم دارند. کیم و هان (۲۰۲۲) نشان دادند که خدمات و امکانات موجود در مقاصد گردشگری می‌تواند منجر به بهبود کیفیت خواب، افزایش سطح انرژی جسمانی، رفع خستگی عضلانی و احساس کلی تندرستی در گردشگران شود (Kim & Han, 2022). در پژوهش حاضر، بهزیستی جسمی و روانی به‌عنوان متغیر وابسته اصلی در نظر گرفته شده است که تجلی آن در بازیافت انرژی، کاهش تنش‌های عصبی و ایجاد تعادل بین ذهن و بدن سنجیده می‌شود.

تجربیات زیبایی‌شناختی و فرهنگی در گردشگری، از طبیعت گرفته تا معماری و آیین‌ها، با برانگیختن احساس شگفتی و تحسین، تأثیری عمیق بر سلامت روان می‌گذارند. این تجربیات نه تنها با کاهش استرس و افزایش آرامش، به بازیابی تعادل درونی کمک می‌کنند، بلکه از طریق خلق «حس مکان» و تعاملات معنادار، پیوندهای عاطفی و اجتماعی را تقویت می‌نمایند. در نتیجه، گردشگری آگاهانه می‌تواند به عاملی مهم برای رشد فردی، افزایش تاب‌آوری و ارتقای پایدار رفاه روانی تبدیل شود.

۳. روش پژوهش / مواد و روش‌ها

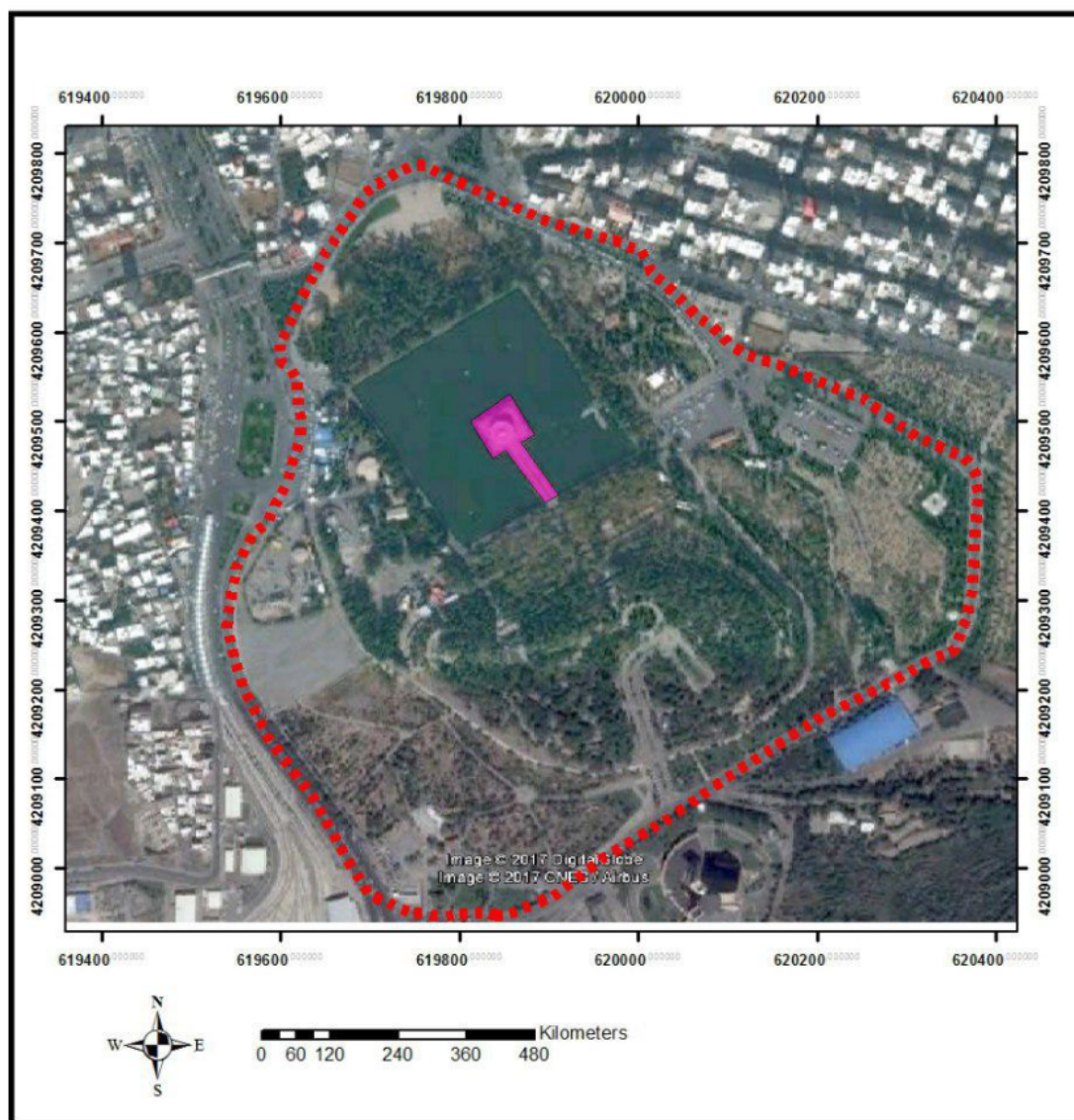
۳-۱. منطقه مورد مطالعه

شهر تبریز در عرض جغرافیایی ۳۸°۵' شمالی و طول جغرافیایی ۴۶°۱۷' شرقی در شمال غربی ایران و در مرکز استان آذربایجان شرقی واقع شده است. این کلان‌شهر تاریخی به‌عنوان یکی از قدیمی‌ترین شهرهای ایران با پیشینه‌ای چند هزارساله، به دلیل

موقعیت راهبردی تجاری، آب‌وهوای معتدل کوهستانی و غنای فرهنگی-تاریخی، از دیرباز یکی از مقاصد اصلی گردشگری داخلی و منطقه‌ای به شمار می‌رود. دریاچه ائل‌گولی (شاه‌گولی) با مساحت تقریبی ۵.۴ هکتار در ارتفاع حدود ۱۸۵۰ متر از سطح دریا، در جنوب شرقی تبریز واقع شده است. این مجموعه گردشگری که در گذشته به‌عنوان حوض‌خانه‌ای بزرگ برای آبیاری باغ‌های شاهی ساخته شد، امروزه یکی از پرمخاطب‌ترین جاذبه‌های طبیعی-فرهنگی شمال غرب کشور محسوب می‌شود. ترکیب منحصربه‌فرد دریاچه آب شیرین با عمق متغیر ۳ تا ۷ متر، باغ‌های پلکانی اطراف، و چشم‌انداز پانورامای شهر تبریز، فضایی چند عملکردی برای تفرج، گردشگری و فعالیت‌های فرهنگی فراهم کرده است. مسیرهای پیاده‌روی سنگ‌فرش شده با طراحی منظرین، گردشگران را از ورودی اصلی مجموعه تا سکوی تماشای مرکزی هدایت می‌کند که منظر ۳۶۰ درجه‌ای از دریاچه، باغ‌های گل و کوه‌های پوشیده از درختان زالزالک و گیلان را ارائه می‌دهد. قایق‌های پدالی نیز امکان تجربه مستقیم تعامل با اکوسیستم آبی را فراهم می‌کنند. فراتر از جاذبه‌های طبیعی، ائل‌گولی حامل بارزهای فرهنگی-تاریخی برجسته‌ای است. عمارت کلاه‌فرنگی دوطبقه شاه‌گولی که در مرکز دریاچه قرار دارد، نمونه‌ای از معماری اواخر دوره قاجار بوده و پس از مرمت در سال ۱۳۸۶ ش. به رستوران سنتی-گردشگری تبدیل شده است. این بنا با تلفیق سبک معماری ایرانی-اروپایی، ایوان‌های چوبی و تزئینات آینه‌کاری، فضایی برای تجربه غذاهای محلی آذربایجان در محیطی تاریخی فراهم می‌کند. همچنین، فضاهای باز اطراف دریاچه میزبان رویدادهای فرهنگی متعددی از جمله جشنواره گل و گلاب تبریز، نمایشگاه‌های صنایع‌دستی و اجراهای موسیقی سنتی آذربایجانی است که هویت فرهنگی منطقه را به گردشگران معرفی می‌کند. دریاچه ائل‌گولی به‌عنوان یک مطالعه موردی، نمونه‌ای موفق از باززنده‌سازی فضای تاریخی با رویکرد

آموزشی بازدیدکنندگان را پاسخ می‌دهد. نقشه موقعیت مکانی و تصاویر هوایی مجموعه در شکل (۱) ارائه شده است.

گردشگری پایدار است. ادغام ساختارهای طبیعی (آب، گیاهان بومی و حیات وحش آبی)، عناصر ساخت انسان (عمارت کلاه‌فرنگی، پل‌ها و المان‌های شهری) و برنامه‌های فرهنگی-تفریحی، مقصدی چندوجهی خلق کرده که هم‌زمان نیازهای زیباشناختی، تفریحی و

شکل ۱. موقعیت منطقه مورد مطالعه
Figure 1. Location of the study area

۳-۲. جمع‌آوری داده‌ها

در این مطالعه، برای گردآوری داده‌ها و اطلاعات موردنیاز به‌منظور پاسخگویی به اهداف تحقیق، از پرسش‌نامه‌ای ساخت پژوهشگر استفاده شد که گویه‌های آن باتکیه بر مقیاس پنج‌درجه‌ای لیکرت طراحی شده بود. این مقیاس از "کاملاً مخالفم" تا "کاملاً موافقم" درجه‌بندی شده و امکان سنجش نگرش‌ها و میزان توافق پاسخ‌دهندگان را به‌خوبی فراهم می‌سازد. جامعه آماری تحقیق را گردشگران داخلی تشکیل می‌دادند که در بازه زمانی فصل‌های بهار و تابستان سال ۱۴۰۳ از مجموعه تفریحی و گردشگری ائل‌گلی بازدید کرده بودند. انتخاب این بازه زمانی به این دلیل صورت گرفت که در ماه‌های گرم سال، به‌ویژه بهار و تابستان، میزان ورود گردشگران به این پارک به اوج خود می‌رسد و فرصت مناسبی برای مشاهده و ثبت داده‌های واقعی فراهم می‌گردد. باتوجه به آنکه آمار دقیق و قابل اتکایی از تعداد کل بازدیدکنندگان این پارک در دسترس نبود و مشخص نبود که چه تعداد از گردشگران داخلی طی این مدت به مجموعه مراجعه می‌کنند، تعیین حجم نمونه با استفاده از فرمول آماری ارائه‌شده توسط میترا و لنکفورد (Mitra & Lankford, 1999) صورت پذیرفت. این فرمول به‌ویژه در مواردی که اندازه جامعه آماری در مطالعات حوزه گردشگری یا فضای باز نامشخص باشد، کاربرد دارد و پژوهشگران را قادر می‌سازد تا با در نظر گرفتن یک سطح خطای مشخص، به برآوردی قابل‌اعتماد از حجم نمونه دست یابند. مقدار خطای نمونه‌گیری (e) معمولاً بین ۲ تا ۳ درصد در نظر گرفته می‌شود؛ در این تحقیق مقدار e برابر با ۲/۸۸ درصد در نظر گرفته شد. با جای‌گذاری این مقدار به همراه سایر پارامترهای لازم در فرمول مذکور (فرمول ۱) و انجام محاسبات لازم، حجم نمونه موردنیاز برای این تحقیق ۳۰۰ نفر برآورد گردید که داده‌های لازم از طریق توزیع پرسش‌نامه میان آن‌ها گردآوری شد.

در تحقیقات علوم رفتاری و اجتماعی، تحلیل

چندمتغیره یکی از قوی‌ترین روش‌های تجزیه و تحلیل است. مدل‌سازی معادلات ساختاری (SEM) مبتنی بر رویکرد واریانس و مدل‌سازی معادلات ساختاری مبتنی بر کوواریانس (CB-SEM) از جمله روش‌های اصلی برای تحلیل داده‌های پیچیده و چندمتغیره به شمار می‌روند. این رویکرد شامل روش‌های آماری مانند تحلیل عاملی، رگرسیون و تحلیل مسیر است و به محقق اجازه می‌دهد تا روابط متعددی را به طور هم‌زمان برقرار کند.

SEM اهداف زیر را دنبال می‌کند:

- مدل‌سازی روابط بین متغیرهای مستقل و وابسته در مدل ساختاری.
 - مدل‌سازی متغیرهای پنهان در مدل اندازه‌گیری.
 - مدل‌سازی خطاهای اندازه‌گیری متغیرهای قابل مشاهده و وابسته.
 - آزمون فرضیه‌های برگرفته از ادبیات با استفاده از داده‌ها یا تحلیل مسیر (Kirschkamp, 2008).
- در این راستا، یکی از ابزارهای تحلیلی رایج و بسیار کاربردی در مطالعات علوم رفتاری و اجتماعی، نرم‌افزار Smart PLS است که مبتنی بر مدل‌سازی معادلات ساختاری با رویکرد حداقل مربعات جزئی (Partial Least Squares – PLS-SEM) عمل می‌کند. این رویکرد به دلیل قابلیت‌ها و مزایای خاص خود، به‌ویژه در تحلیل مدل‌های پیچیده و داده‌های با ویژگی‌های خاص آماری، توجه بسیاری از پژوهشگران را به خود جلب کرده است. از جمله مزایای برجسته این رویکرد می‌توان به عملکرد مطلوب در حجم نمونه‌های کوچک، توانایی بالا در تحلیل داده‌های غیرنرمال و همچنین مقاومت در برابر مشکل هم‌خطی چندگانه (Collinearity) اشاره کرد (Hair et al., 2021). این ویژگی‌ها باعث می‌شوند که روش PLS برای تحقیقاتی که در آن‌ها امکان دسترسی به نمونه‌های بزرگ وجود

مدل‌هایی که در آن‌ها متغیرهای پنهان دارای تعداد محدودی شاخص مشاهده‌پذیر هستند، نیز یکی دیگر از نقاط قوت آن محسوب می‌شود، چرا که در شرایطی که داده‌های کافی برای ساخت متغیرهای مکنون وجود ندارد، PLS بهترین گزینه تحلیلی خواهد بود (Hair et al., 2010)؛ بنابراین، در این مطالعه، داده‌های به‌دست‌آمده با استفاده از نرم‌افزار Smart PLS تحلیل شدند. شکل (۲) مدل تحلیلی تحقیق را نشان می‌دهد.

ندارد یا داده‌ها توزیع نرمال ندارند، بسیار مناسب و کارآمد باشد. یکی دیگر از دلایل اساسی استفاده از روش PLS-SEM، قابلیت آن در توسعه و آزمون مدل‌های نظری جدید و حتی ساخت مدل‌هایی است که هنوز به‌صورت کامل در ادبیات نظری تثبیت نشده‌اند. این مزیت به‌ویژه در پژوهش‌های اکتشافی که هدف آن‌ها تدوین چارچوب‌های نوین و بررسی روابط نوظهور میان متغیرهاست، بسیار حائز اهمیت است (Henseler et al., 2009). همچنین، توانایی این رویکرد در تحلیل

شکل ۲. مدل تحلیلی تحقیق

Figure 2. Research analytical model

۴. یافته‌ها و بحث

آمار توصیفی ویژگی‌های جمعیت‌شناختی پاسخ‌دهندگان با استفاده از نرم‌افزار SPSS (نسخه ۲۶) استخراج شد. جامعه آماری این پژوهش شامل ۳۰۰ نفر بود که از طریق نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. در میان شرکت‌کنندگان، ۱۶۰ نفر (۵۳.۳٪) زن و ۱۴۰ نفر (۴۶.۷٪) مرد بودند. وضعیت تأهل نشان داد ۱۴۰ نفر (۴۶.۷٪) مجرد و ۱۶۰ نفر (۵۳.۳٪) متأهل هستند.

محدوده سنی شرکت‌کنندگان ۱۸ تا ۶۸ سال (میانگین = ۳۱/۶؛ انحراف معیار = ۹/۹) بود. بیشترین فراوانی مربوط به گروه سنی ۱۸-۲۹ سال با ۱۳۶ نفر (۴۵/۳٪) و کمترین آن متعلق به گروه سنی ۵۰ سال و بالاتر با ۳۰ نفر (۱۰٪) بود (جدول ۲). از نظر تحصیلات، بیشترین سهم به افراد دارای مدرک کارشناسی با ۱۰۸ نفر (۳۶٪) اختصاص داشت؛ پس از آن به ترتیب کارشناسی‌ارشد با ۸۷ نفر (۲۹٪)، دیپلم با ۴۲ نفر (۱۴٪)، زیر دیپلم با ۳۴ نفر (۱۱/۳٪) و دکتری با ۲۹ نفر (۹/۷٪) در رتبه‌های بعدی قرار گرفتند (جدول ۲).

جدول ۲. ویژگی‌های جمعیت‌شناختی پاسخ‌دهندگان

Table 2. Demographic characteristics of respondents

متغیر	زیرگروه	فراوانی	درصد
جنسیت	زن	160	53.3
	مرد	140	46.7
وضعیت تأهل	مجرد	140	46.7
	متأهل	160	53.3
گروه سنی (سال)	18-29	136	45.3
	30-39	85	28.3
	40-49	49	16.4
	50≥	30	10
	زیر دیپلم	34	11.3
تحصیلات	دیپلم	42	14
	کارشناسی	108	36
	کارشناسی‌ارشد	87	29
	دکتری	29	9.7

ضرایب مسیر به بتاهای استاندارد شده در رگرسیون خطی اشاره دارند. این ضرایب باید از نظر اندازه (قدرمطلق)، علامت و معنی‌داری بررسی شوند.

- ضرایب مسیر مثبت نشان‌دهنده روابط مستقیم بین متغیرهای پنهان (هم درون‌زا و هم برون‌زا) هستند.
- برعکس، ضرایب مسیر منفی به معنای رابطه معکوس بین متغیرهای پنهان است.

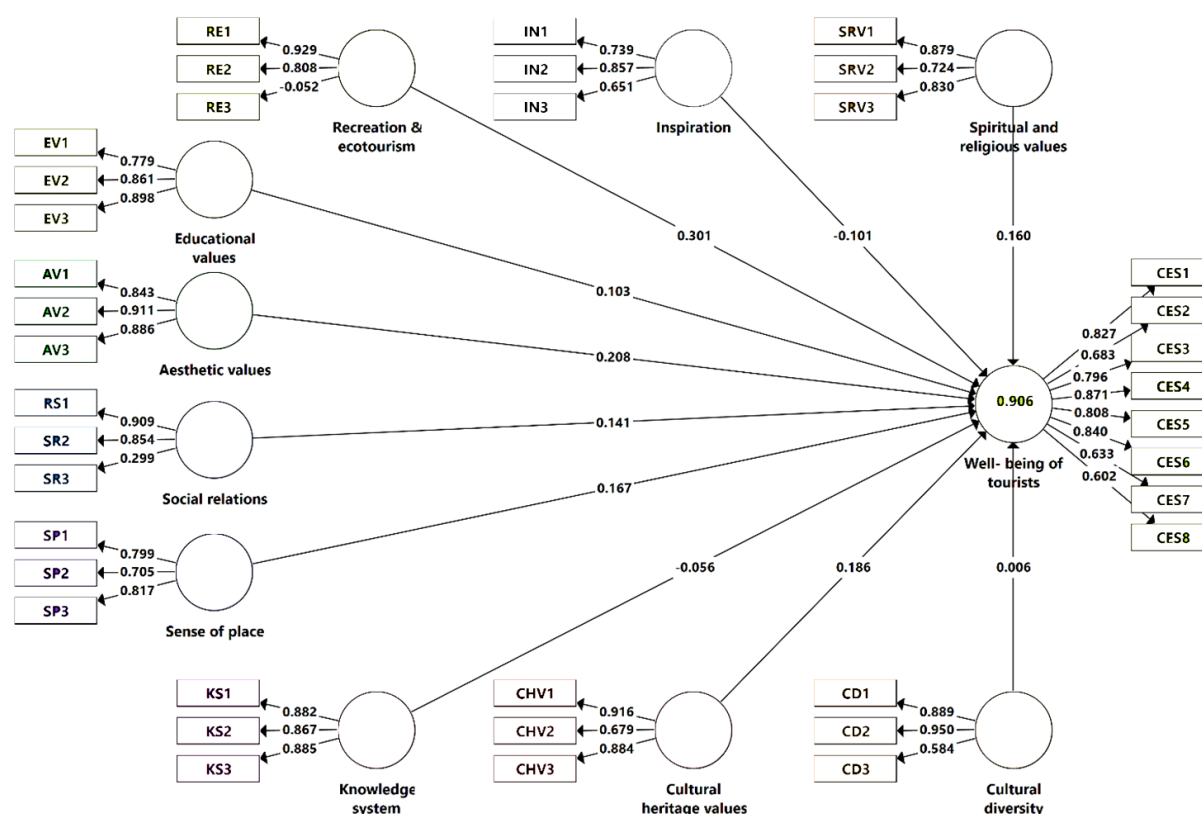
اندازه (قدرمطلق) این ضرایب نشان‌دهنده قدرت رابطه است که معمولاً بین -۱ و ۱ متغیر است. مقادیر نزدیک به -۱ نشان‌دهنده روابط منفی قوی هستند، درحالی‌که مقادیر نزدیک به ۱ به روابط مثبت قوی اشاره دارند (Hair et al., 2021).

معنی‌داری ضرایب مسیر به اندازه و علامت ضریب بتا در مدل بستگی دارد. اگر مقدار به‌دست‌آمده از حداقل آماره موردنیاز در سطح اطمینان انتخاب شده بیشتر باشد، رابطه یا فرضیه تأیید شده تلقی می‌شود. در سطوح معنی‌داری ۹۰٪، ۹۵٪ و ۹۹٪، این مقدار به ترتیب با حداقل آماره‌های $t_{1,64}$ ، ۱٫۹۶، و ۲٫۵۸ مقایسه می‌شود (Hair et al., 2021; Henseler et al., 2009).

بر پایه تحلیل‌های آماری انجام‌گرفته با استفاده از روش مدل‌سازی معادلات ساختاری مبتنی بر حداقل مربعات جزئی (PLS-SEM) و بهره‌گیری از نرم‌افزار تخصصی Smart PLS، نتایج تحقیق حاکی از آن است که چندین متغیر مستقل اثرگذاری معناداری بر سطح رفاه ذهنی و جسمی گردشگران داشته‌اند. در میان این متغیرها، تفریح و بوم‌گردی همراه با ارزش‌های زیبایی‌شناختی از بالاترین میزان تأثیرگذاری برخوردار بوده‌اند. به طور مشخص، برای متغیر تفریح و بوم‌گردی، مقدار آماره t برابر با ۴٫۴۶۱ و ضریب مسیر (Path Coefficient) معادل ۰٫۲۰۸ محاسبه شد. همچنین، برای متغیر ارزش‌های زیبایی‌شناختی، مقدار t به عدد قابل‌توجه ۳٫۴۳۸ و ضریب مسیر به ۰٫۳۰۱ رسیده است. باتوجه‌به اینکه مقادیر آماره t در هر دو مورد بالاتر از

تأیید رابطه در سطح اطمینان ۹۵ درصد است. باین حال، تجزیه و تحلیل داده‌ها هیچ‌گونه رابطه آماری معناداری را میان متغیرهای تنوع فرهنگی، الهام‌بخش بودن، نظام دانش و همچنین ارزش‌های معنوی و مذهبی با متغیر وابسته یعنی رفاه گردشگران نشان نداد. در پایان، کلیه ضرایب مسیر (β)، آماره‌های t و مقادیر P مرتبط با آزمون فرضیه‌های تحقیق در شکل‌های (۳) و (۴) و همچنین جدول (۲) به صورت تفصیلی ارائه شده‌اند.

آستانه ۲.۵۸ هستند، می‌توان نتیجه گرفت که این دو رابطه در سطح اطمینان ۹۹ درصد از نظر آماری معنادار بوده و فرضیات مرتبط با آن‌ها مورد تأیید قرار گرفته‌اند. لازم به ذکر است که تمامی روابط تأیید شده دارای جهت مثبت بوده‌اند که نشان‌دهنده همبستگی مستقیم آن‌ها با افزایش سطح رفاه گردشگران است. در مقابل، متغیر ارزش‌های آموزشی کمترین میزان اثرگذاری را نشان داده است. آماره t برای این متغیر ۲.۱۶۲ برآورد شد که بیانگر

شکل ۳. ضرایب مسیر

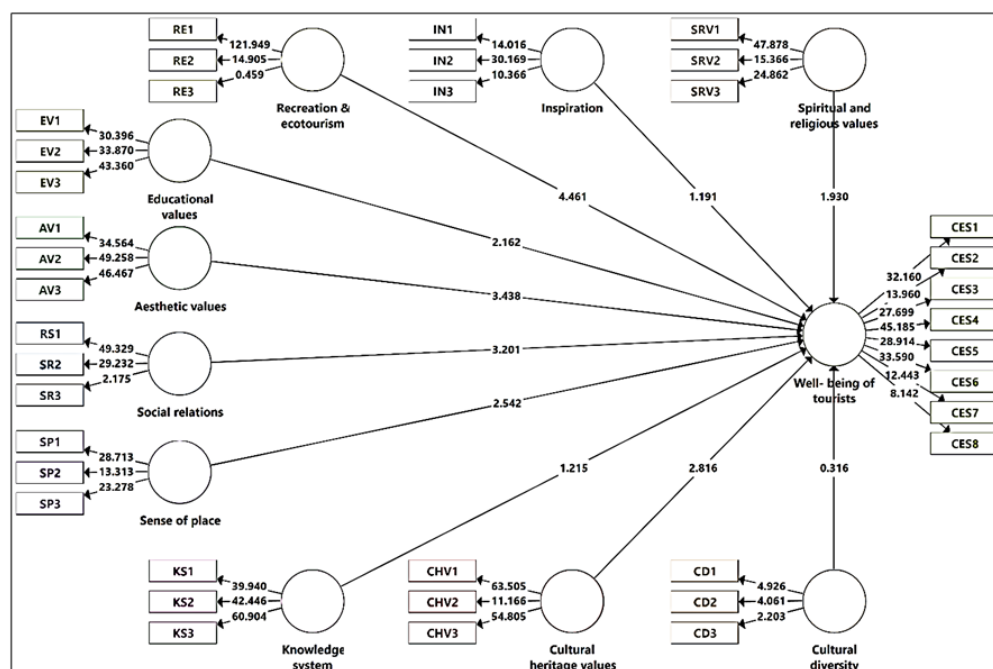
Figure 3. Path coefficients

نمونه (Sample Mean)، انحراف معیار (Standard Deviation)، آماره T و مقادیر P (P Values)، آورده شده است:

نتایج تحلیل نشان می‌دهد که چندین عامل بر رفاه گردشگران تأثیرگذار هستند. در ادامه، تأثیر هر یک از خدمات اکوسیستم فرهنگی (CES) بر رفاه گردشگران، همراه با ضرایب مسیر (Original Sample)، میانگین

جدول ۳. تحلیل مسیر
Table 3. Path analysis

مسیر/فرضیه	ضریب مسیر	میانگین نمونه	انحراف معیار	آماره T	مقدار P
ارزش‌های زیبایی‌شناختی -> رفاه گردشگران	0.208	0.215	0.061	3.438	0.001
تنوع فرهنگی -> رفاه گردشگران	0.006	0.005	0.019	0.316	0.752
ارزش‌های میراث فرهنگی -> رفاه گردشگران	0.186	0.182	0.066	2.816	0.005
ارزش‌های آموزشی -> رفاه گردشگران	0.103	0.097	0.048	2.162	0.031
الهام‌بخش -> رفاه گردشگران	-0.101	-0.092	0.085	1.191	0.234
نظام دانش -> رفاه گردشگران	-0.056	-0.055	0.046	1.215	0.225
تفریح و بوم‌گردی -> رفاه گردشگران	0.301	0.301	0.067	4.461	0.001
حس مکان -> رفاه گردشگران	0.167	0.161	0.066	2.542	0.011
روابط اجتماعی -> رفاه گردشگران	0.141	0.142	0.044	3.201	0.001
ارزش‌های معنوی و مذهبی -> رفاه گردشگران	0.160	0.158	0.083	1.930	0.054

شکل ۴. آماره تی
Figure 4. T-statistic

«تفریح و بوم گردی» نیز بالای ۰.۷ گزارش شده است، پایایی آن تأیید می‌شود. نحوه محاسبه شاخص‌های CR و α در فرمول‌های (۲) و (۳) تشریح شده است.

میانگین واریانس استخراج‌شده (Average Variance Extracted - AVE) شاخصی برای ارزیابی روایی همگرا (Convergent Validity) سازه‌های پژوهش است. مطابق پیشنهاد Hair و همکاران (۲۰۱۱)، مقدار AVE برای هر سازه باید بیشتر از ۰.۵ باشد تا بتوان گفت که بیش از ۵۰ درصد واریانس گویه‌ها توسط سازه نهفته تبیین می‌شود و بنابراین روایی آن قابل قبول است. بر اساس نتایج حاصل از مدل اندازه‌گیری، کلیه متغیرهای پژوهش دارای مقادیر AVE بالاتر از ۰.۵ هستند. این یافته نشان می‌دهد که سازه‌های پژوهش از سطح بالایی از روایی همگرا برخوردارند و گویه‌های مربوط به هر سازه به‌خوبی توانسته‌اند مفهوم موردنظر را اندازه‌گیری کنند. نحوه محاسبه AVE نیز در فرمول (۴) ارائه شده است.

برای ارزیابی پایایی و روایی سازه‌های پژوهش، از گزارش‌های حاصل از الگوریتم PLS در نرم‌افزار Smart-PLS استفاده شد. در این راستا، دو شاخص اصلی پایایی یعنی آلفای کرونباخ (α) و پایایی ترکیبی (CR) به کار گرفته شدند. مطابق پیشنهاد Aburumman و همکاران (۲۰۲۲)، مقادیر α و CR باید بیش از ۰.۷ باشند تا پایایی سازه‌ها قابل قبول تلقی شود. مطابق داده‌های ارائه‌شده در جدول (۴)، تمام متغیرها دارای CR بالاتر از ۰.۷ بودند که نشان‌دهنده همسانی درونی مطلوب آن‌هاست. همچنین، مقادیر α برای تمامی متغیرها به‌جز «تفریح و بوم گردی» نیز از آستانه ۰.۷ فراتر رفته‌اند. باوجود اینکه مقدار α برای «تفریح و بوم گردی» کمتر از حد مطلوب بود، باتکیه بر دیدگاه Fornell و Larcker (۱۹۸۱)، می‌توان این مقدار را همچنان قابل قبول در نظر گرفت. آنان تأکید دارند که شاخص CR نسبت به α معیار معتبرتری برای سنجش همسانی درونی است، زیرا بر اساس بارهای عاملی گویه‌ها در مدل نظری محاسبه می‌شود. ازاین‌رو، از آن‌جا که مقدار CR برای سازه

جدول ۴. ساخت پایایی و روایی

Table 4. Construct reliability and validity

متغیرها	گویه‌ها	بار عاملی	آلفای کرونباخ	اسپیرمن	پایایی ترکیبی	میانگین واریانس استخراج‌شده
ارزش‌های زیبایی‌شناختی	AV1 مناظر چشم‌نواز	30.396	0.855	0.864	0.912	0.775
	AV2 طراحی محیطی هنرمندانه	33.870				
	AV3 لذت بصری	43.360				
ارزش‌های میراث فرهنگی	CHV1 نمادهای تاریخی	63.505	0.789	0.851	0.859	0.694
	CHV2 ارزش‌های سنتی	11.166				
	CHV3 روایت‌های فرهنگی	54.805				
نظام دانشی	KS1 یادگیری محیطی	39.940	0.773	0.814	0.870	0.771
	KS2 اطلاعات فرهنگی	42.446				
	KS3 ارتقای آگاهی	60.904				

متغیرها	گویه‌ها	بار عاملی	آلفای کرونباخ	اسپیرمن	پایایی ترکیبی	میانگین واریانس استخراج‌شده
تنوع فرهنگی	CD1 آداب متنوع	4.926	0.803	0.801	0.884	0.678
	CD2 هم‌زیستی قومی	4.061				
	CD3 تجربه فرهنگ‌های گوناگون	2.203				
ارزش‌های آموزشی	EV1 آموزش غیررسمی	30.396	0.712	0.708	0.796	0.718
	EV2 محتوای یادگیری	33.870				
	EV3 تعامل آموزشی	43.360				
الهام‌بخشی	IN1 تحریک خلاقیت	14.016	0.852	0.853	0.91	0.568
	IN2 انگیزش ذهنی	30.169				
	IN3 ایده‌پردازی طبیعی	10.366				
تفریح و بوم‌گردی	RE1 تجربه طبیعت	121.949	0.65	0.804	0.757	0.506
	RE2 آرامش در فضا	14.905				
	RE3 فعالیت‌های تفریحی	0.459				
حس مکان	SP1 وابستگی به فضا	28.713	0.767	0.777	0.818	0.601
	SP2 هویت مکانی	13.313				
	SP3 تعلق خاطری	23.278				
روابط اجتماعی	SR1 تعاملات اجتماعی	49.329	0.729	0.72	0.759	0.549
	SR2 فرصت گفتگو	29.232				
	SR3 ارتباط با دیگران	2.175				
ارزش‌های معنوی و مذهبی	SRV1 آرامش روحی	47.878	0.743	0.765	0.854	0.662
	SRV2 تجربه معنوی	15.366				
	SRV3 عناصر مذهبی	24.862				
رفاه گردشگران	CES1 آرامش روانی	32.160	0.894	0.905	0.917	0.583
	CES2 نشاط ذهنی	13.906				
	CES3 کاهش استرس	27.699				
	CES4 انرژی جسمی	45.185				
	CES5 کیفیت خواب	28.914				
	CES6 شادابی جسمی	33.590				
	CES7 احساس تندرستی	12.443				
	CES8 تعادل روانی و جسمی	8.142				

شاخص کفایت پیش‌بینی‌کننده استون-گایسر (Stone-Geisser's Q^2) به‌عنوان یکی از ابزارهای مهم و مؤثر برای سنجش و ارزیابی کیفیت مدل ساختاری پژوهش‌های مبتنی بر مدل‌سازی معادلات ساختاری مورد استفاده قرار می‌گیرد. این شاخص به طور خاص با بهره‌گیری از روش چشم‌پوشی (Blindfolding) به بررسی توانایی مدل در پیش‌بینی مقادیر مشاهده‌شده می‌پردازد و نقشی کلیدی در تعیین میزان دقت مدل در پیش‌بینی داده‌ها ایفا می‌کند. در میان شاخص‌های موجود، Q^2 به‌عنوان معتبرترین و رایج‌ترین معیار برای

ارزیابی ظرفیت پیش‌بینی مدل شناخته می‌شود. بر اساس دیدگاه هنسلا و همکاران (۲۰۰۹)، مقادیر ۰.۰۲، ۰.۱۵ و ۰.۳۵ به ترتیب معرف سطوح ضعیف، متوسط و قوی در قدرت پیش‌بینی متغیرهای پنهان هستند. در پژوهش حاضر، مقدار به‌دست‌آمده برای Q^2 برابر با ۰.۴۸۴ است (مطابق جدول ۵) که از آستانه ۰.۳۵ فراتر رفته و بنابراین، نشان‌دهنده سطح بالایی از توانایی مدل ساختاری در پیش‌بینی متغیرهای پژوهش و برخورداری از کیفیت مناسب مدل است.

جدول ۵. ساخت افزونگی اعتبارسنجی شده متقابل

Table 5. Cross-validated redundancy construction

متغیر وابسته	SSO	SSE	$Q^2 (=1-SSE/SSO)$
رفاه حال گردشگران	2208.000	1138.253	0.484

در مدل‌سازی معادلات ساختاری با استفاده از روش حداقل مربعات جزئی (Partial Least Squares - PLS)، برخلاف رویکردهای مبتنی بر کوواریانس مانند LISREL یا AMOS، شاخص استاندارد و مورد اجماعی برای ارزیابی کلی مدل وجود ندارد. این تفاوت باعث شده است که پژوهشگران در تحلیل کلی مدل با چالش‌هایی مواجه باشند. در همین راستا، Tenenhaus و همکاران (۲۰۰۵) شاخصی تحت عنوان «برازش کلی مدل» (Goodness-of-Fit یا به اختصار GoF) را معرفی کردند که به‌عنوان یک معیار تلفیقی عمل کرده و هم‌زمان اجزای مدل اندازه‌گیری و مدل ساختاری را مورد توجه قرار می‌دهد. این شاخص تلاش می‌کند تا با ارائه یک معیار ترکیبی، نمایی از کیفیت کلی مدل ارائه دهد و به‌عنوان راهکاری جهانی برای ارزیابی اعتبار و دقت مدل‌های مبتنی بر PLS-SEM محسوب می‌شود. محاسبه GoF از طریق رابطه ریاضی مشخصی انجام می‌شود که در فرمول (۵) بیان شده است.

مقدار شاخص برازش کلی مدل (GOF) همواره در بازه‌ای بین صفر تا یک قرار می‌گیرد که این بازه، میزان کلی تطابق و کیفیت مدل را نشان می‌دهد. بر اساس پیشنهاد ورتلز و همکارانش (Wetzels et al., 2009)، سه سطح آستانه برای تفسیر این شاخص تعریف شده‌اند: مقدار ۰.۰۱ به‌عنوان برازش ضعیف، ۰.۲۵ نشان‌دهنده برازش متوسط، و مقدار ۰.۳۶ به بالا به‌عنوان سطح برازش قوی برای مدل در نظر گرفته می‌شود. این طبقه‌بندی، مبنایی قابل اتکا برای قضاوت درباره کفایت کلی مدل‌های PLS فراهم می‌آورد. در پژوهش حاضر، باتوجه به مقدار GoF به‌دست‌آمده، می‌توان اظهار داشت که مدل ساختاری طراحی‌شده از کیفیت مناسبی برخوردار است و برازش آن در محدوده قابل قبول قرار دارد.

در تحلیل مدل‌های معادلات ساختاری با استفاده از رویکرد حداقل مربعات جزئی (Partial Least Squares - PLS)، شاخص ضریب تعیین یا R^2 به‌عنوان یکی

قدرت تبیین متغیرهای پنهان پیشنهاد کرده‌اند. در مدل ساختاری پژوهش حاضر، مطابق آنچه در شکل (۴) و جدول (۶) گزارش شده است، مقدار R^2 برای متغیر پنهان «رفاه گردشگران» برابر با ۰.۹۰۶ به دست آمده است. این بدان معناست که حدود ۹۰.۶ درصد از واریانس متغیر وابسته از طریق متغیرهای مستقل موجود در مدل تبیین شده است. چنین مقداری نشان‌دهنده سطح بسیار بالای تبیین و قدرت پیش‌بینی مدل است و می‌توان آن را نشانه‌ای از کفایت و برازش مناسب مدل ساختاری پژوهش تلقی کرد.

جدول ۶. ارزیابی R^2
Table 6. evaluation R^2

متغیر وابسته	R^2	R^2 Adjusted
رفاه گردشگران	0.906	0.902

وسیع و دریاچه مصنوعی، بستری را فراهم می‌کند که گردشگران از سبک زندگی کم‌تحرک شهری فاصله بگیرند؛ بنابراین، ادراک آن‌ها از رفاه مستقیماً با میزان فعالیت تفریحی آن‌ها گره خورده است. در رتبه دوم، «ارزش‌های زیبایی‌شناختی» قرار دارد. این نتیجه تأییدکننده نظریات وانگ و همکاران (۲۰۲۰) است که مناظر طبیعی و مصنوعی جذاب را عامل کلیدی در بهبود خلق‌وخو می‌دانند. تلفیق معماری عمارت کلاه فرنگی با پهنه آبی و فضای سبز، یک کیفیت بصری منحصر به فرد ایجاد کرده است که صرف تماشای آن منجر به ارتقای رفاه ذهنی بازدیدکنندگان می‌شود. اهمیت حس مکان و تعاملات اجتماعی تأثیر معنادار «حس مکان» و «روابط اجتماعی» نشان می‌دهد که ائل‌گلی فراتر از یک فضای سبز فیزیکی، به یک «مکان اجتماعی» تبدیل شده است. همسویی این یافته با پژوهش چپسون و شارپلی (۲۰۱۸) بیانگر آن است که دلبستگی عاطفی به مکان و خاطرات جمعی، نقش حایلی در برابر فشارهای روانی

از شاخص‌های کلیدی در ارزیابی توان تبیینی مدل ساختاری محسوب می‌شود. این شاخص، نسبت واریانس تبیین‌شده متغیرهای درون‌زا (پنهان وابسته) توسط متغیرهای برون‌زا (مستقل) را نشان می‌دهد و معیاری از قدرت پیش‌بینی مدل به دست می‌دهد. بر اساس دیدگاه هنسلر و همکاران (۲۰۰۹) و چین (۱۹۹۸)، مقادیر ۰.۱۹، ۰.۳۳ و ۰.۶۷ به ترتیب به عنوان سطح تبیین ضعیف، متوسط و قوی در نظر گرفته می‌شود. در مقابل، هیر و همکاران (۲۰۱۱) مقادیر ۰.۲۵، ۰.۵۰ و ۰.۷۵ را به عنوان سطوح معنادار دیگری برای تفسیر

۵. بحث و تفسیر یافته‌ها

هدف اصلی پژوهش حاضر، واکاوی نقش خدمات اکوسیستم فرهنگی در ارتقای رفاه گردشگران در مجموعه تاریخی-تفریحی ائل‌گلی تبریز بود. نتایج حاصل از مدل‌سازی معادلات ساختاری نشان داد که الگوی تأثیرگذاری مؤلفه‌های فرهنگی بر رفاه گردشگران در این مقصد خاص، از الگوی «تفریحی-زیباشناختی» پیروی می‌کند و همه ابعاد خدمات اکوسیستم وزن یکسانی در ایجاد حس بهزیستی ندارند. نقش غالب تفریح و بوم‌گردی و ارزش‌های زیبایی‌شناختی یافته‌ها نشان داد که «تفریح و بوم‌گردی» با ضریب مسیر ۰.۳۰۱ قوی‌ترین پیش‌بینی‌کننده رفاه گردشگران در ائل‌گلی است. این یافته با پژوهش‌های پیشین از جمله مطالعه ویلیس و پو (۲۰۱۵) و کلیسولد و همکاران (۲۰۲۲) همسو است که نشان دادند فعالیت‌های فیزیکی در طبیعت، اصلی‌ترین عامل کاهش استرس و بازیابی روانی است. ائل‌گلی به دلیل داشتن مسیرهای پیاده‌روی

ایفا می‌کند. فضای باز پارک فرصتی برای تعاملات غیررسمی و خانوادگی فراهم می‌کند که طبق یافته‌های پژوهش، مستقیماً به احساس تندرستی و نشاط اجتماعی منجر می‌شود.

تبیین چرایی عدم تأثیرگذاری برخی متغیرها (تحلیل انتقادی) یکی از نکات قابل تأمل پژوهش، عدم تأثیر معنادار متغیرهای «تنوع فرهنگی»، «نظام دانش»، «الهام‌بخشی» و «ارزش‌های معنوی» بر رفاه گردشگران بود. در تفسیر این یافته که مغایر با برخی مطالعات است، باید به «ماهیت مقصد» و «انگیزه سفر» توجه کرد:

تنوع فرهنگی و نظام دانش: عدم معناداری این متغیرها را می‌توان این‌گونه تبیین کرد که ائل گلی عمدتاً یک فضای تفریحی است تا یک فضای آموزشی یا قوم‌نگاری. بازدیدکنندگان اغلب برای فرار از روزمرگی و استراحت به این مکان می‌آیند، نه برای یادگیری عمیق علمی یا مواجهه با تکرر فرهنگی؛ بنابراین، اگرچه ممکن است تنوع فرهنگی در محیط وجود داشته باشد، اما در اولویت ذهنی گردشگران برای رسیدن به حال خوب قرار ندارد.

ارزش‌های معنوی: باوجود قدمت تاریخی، ائل گلی به‌عنوان یک مکان مقدس یا مذهبی شناخته نمی‌شود. ازدحام جمعیت و ماهیت پر جنب‌وجوش پارک نیز ممکن است فرصت خلوت‌گزینی و تجارب عمیق معنوی را که در مطالعه تدنبرگ (۲۰۱۲) به آن اشاره شده، محدود سازد. به‌طور کلی، نتایج پژوهش نشان می‌دهد که رفاه گردشگران در پارک‌های شهری تاریخی مانند ائل گلی، بیش از آنکه وابسته به مؤلفه‌های شناختی (مانند آموزش و تنوع فرهنگی) باشد، وابسته به مؤلفه‌های حسی و تجربی (تفریح، زیبایی، و تعاملات اجتماعی) است. این امر تلویحات مدیریتی مهمی را در بر دارد؛ بدین معنا که برای ارتقای سلامت و رفاه بازدیدکنندگان، تمرکز بر حفظ کیفیت مناظر، توسعه زیرساخت‌های

تفریحی و تقویت فضاهای جمعی، اثربخش‌تر از تمرکز بر جنبه‌های صرفاً آموزشی یا اطلاعاتی خواهد بود. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که تجربیات گردشگری آموزشی نقش بسزایی در ارتقای رفاه گردشگران دارند. در این راستا، ارزش‌های آموزشی به‌عنوان یکی از مهم‌ترین خدمات فرهنگی اکوسیستم‌ها به شمار می‌آیند (Mocior & Kruse, 2016). مطالعات مختلف، اکوسیستم‌ها را بسترهایی مناسب برای آموزش‌های محیط‌زیستی معرفی کرده‌اند که از طریق آن‌ها می‌توان به ارتقای آگاهی و تغییر نگرش زیست‌محیطی در میان گردشگران دست‌یافت (Tian et al., 2021). پژوهش‌های حوزه علوم اجتماعی نیز بر این نکته تأکید دارند که یادگیری در محیط‌های باز و طبیعی نظیر پارک‌های شهری، به تحریک حواس مختلف، تقویت فرایندهای شناختی و افزایش رفاه ذهنی و جسمی گردشگران منجر می‌شود (Spalie et al., 2011). یافته‌های این پژوهش با نتایج تحقیقات پیشین از جمله (Zhou et al., 2020) هم‌راستا است و نشان می‌دهد که ارزش‌های آموزشی به شکل معناداری بر رفاه ادراک‌شده بازدیدکنندگان پارک ائل گلی تأثیر دارند. تجربه‌هایی مانند پرندنگری، آشنایی با گونه‌های گیاهی و جانوری و دریافت اطلاعات زیست‌محیطی از سوی راهنمایان تخصصی، زمینه‌ساز آموزش غیررسمی در این پارک شده و به غنای تجربی گردشگران می‌افزاید.

این مطالعه تأثیر قابل توجه میراث فرهنگی بر رفاه گردشگران در پارک‌های شهری را تأیید می‌کند که با یافته‌های Dai و همکاران (۲۰۱۹) همسو و با یافته‌های Zhang و همکاران (۲۰۲۲) در تضاد است. گردشگران پارک را مکانی جذاب برای تجربه میراث فرهنگی ناملموس می‌یابند. این محیط فرصت خوبی را برای مسافران فراهم کرده است تا غذاهای محلی متعددی از جمله «کوفته‌تبریزی» و «دلمه» را امتحان کنند.

یافته‌ها نشان داد که رابطه معناداری بین حس

شرکت در بازی‌های محلی مشارکت کنند.

یافته‌های این مطالعه رابطه معناداری بین فعالیت‌های تفریحی و بوم‌گردی در پارک و تأثیر آن بر رفاه گردشگران را نشان می‌دهد. این فعالیت‌ها به‌عنوان خدمات برجسته اکوسیستم‌های فرهنگی در جوامع شناخته شده‌اند، همان‌طور که در مطالعات کالیناوسکاس و همکاران (۲۰۲۳) و رومانائو و همکاران (۲۰۲۳) نیز تأکید شده است. مطالعه مائو و همکاران (۲۰۲۳) که با پژوهش حاضر همسو است، بیان می‌کند که بهبود مدیریت فضاهای سبز شهری راهی مؤثر و مستقیم برای افزایش خدمات اکوسیستم فرهنگی فراهم آوردن فرصت‌های تفریحی و سرگرمی برای عموم مردم است. این تحقیق بر اهمیت تفریح و بوم‌گردی به‌عنوان بخش‌های کلیدی خدمات اکوسیستم فرهنگی در پارک اثل گلی و نقش آن‌ها در ارتقای رفاه گردشگران تأکید دارد.

تحلیل‌های انجام‌شده در این مطالعه، ارزش‌های زیبایی‌شناختی را به‌عنوان عاملی مهم و تأثیرگذار بر رفاه گردشگران بازدیدکننده از پارک شناسایی کرده‌اند. این نتایج با یافته‌های تحقیقات پیشین، از جمله مطالعات گای و همکاران (۲۰۲۲)، شی و همکاران (۲۰۲۰) و بولاک و همکاران (۲۰۱۸) همسو و منطبق است. اهمیت ارزش‌های زیبایی‌شناختی به دلیل نقشی است که در الهام‌بخشی، شکل‌گیری هویت فرهنگی، تقویت ارتباطات معنادار و فراهم‌آوردن فرصت‌های گردشگری و تفریح ایفا می‌کنند، موضوعی که وچر و همکاران (۲۰۲۳) نیز بر آن تأکید داشته‌اند. باتوجه‌به تأثیرات این ارزش‌ها بر تجربه بازدیدکنندگان، یافته‌های این مطالعه بر ضرورت واردکردن جنبه‌های زیبایی‌شناختی در برنامه‌ریزی و مدیریت پارک تأکید کرده تا رضایت گردشگران افزایش یافته و گردشگری پایدار ترویج یابد.

۶. نتیجه‌گیری

هدف از این تحقیق بررسی تأثیر خدمات فرهنگی

مکان در پارک و رفاه گردشگران وجود دارد. نتایج با مطالعات قبلی (مانند Ramkissoon et al., 2013؛ Vada et al., 2019) سازگار است. با پرورش حس مکان، مقاصد می‌توانند رضایت و لذت کلی گردشگران را افزایش دهند و در نهایت به پایداری و موفقیت صنعت گردشگری کمک کنند. هنگامی که گردشگران ارتباط عمیقی با مکان‌هایی که بازدید می‌کنند احساس می‌کنند، احتمال بیشتری دارد که در تجربیات معنادار شرکت کنند، خاطرات مثبتی شکل دهند و حس رضایت و کامیابی را تجربه کنند (Jepson & Sharpley, 2018). این پارک طیف گسترده‌ای از تجربیات و فعالیت‌ها را ارائه می‌دهد که حس هویت و تعهد به منطقه را تقویت می‌کند که به نوبه خود حس مکان و رفاه عمومی بازدیدکنندگان را بهبود می‌بخشد. همچنین، منظره منحصربه‌فرد دریاچه همراه با قایق‌ها این احساس را تقویت می‌کند.

یافته‌های این مطالعه بر رابطه مستقیم میان روابط اجتماعی در فضاهای سبز شهری و رفاه گردشگران تأکید دارد و اهمیت این عوامل را در بهبود تجربه و رفاه کلی بازدیدکنندگان تأیید می‌کند. فضاهای سبز شهری طراحی شده به‌خوبی، زمینه‌ای برای فعالیت‌های بیرون از منزل و تعاملات اجتماعی فراهم می‌کنند که می‌تواند سلامت و ارتباطات اجتماعی متنوع افراد را تقویت کند (Xin و همکاران، ۲۰۲۰). همچنین، پژوهش اوربان و همکاران (۲۰۱۷) رابطه مثبت بین نسبت فضای سبز در شهرها و میزان تعاملات اجتماعی را نشان می‌دهد. گهل (۲۰۱۱) نیز اهمیت فضاهای عمومی، به‌ویژه مناطق نشیمن در فضاهای باز را در تسهیل تعاملات اجتماعی برجسته کرده است؛ بنابراین، پارک‌های شهری مانند پارک اثل گلی تبریز نقش کلیدی در ترویج روابط اجتماعی دارند؛ گردشگران در این پارک می‌توانند با مردم محلی تعامل داشته باشند، صنایع‌دستی را مشاهده کنند، با راهنمایان محلی ارتباط برقرار کنند و در فعالیت‌های محلی مانند پوشیدن لباس‌های سنتی و

تصمیم‌گیری‌های مهم مربوط به حفاظت و توسعه گردشگری پایدار نقش اساسی ایفا می‌کند.

- علاوه بر این، شناخت و بهره‌برداری از تنوع خدمات فرهنگی اکوسیستم، به رفع نیازها و خواسته‌های گردشگران کمک کرده و به حل چالش‌های زیست‌محیطی گسترده‌تر نیز می‌پردازد. از قوانین و برنامه‌ریزی‌های کلان گرفته تا مدیریت عملیاتی و استراتژی‌های بازاریابی، درک کامل این خدمات موجب تقویت همکاری میان ذینفعان شده و حفاظت از میراث طبیعی را تضمین می‌کند، درحالی‌که به بهبود وضعیت اجتماعی و اقتصادی منطقه نیز کمک می‌کند.

- در نهایت، کاوش و ترویج خدمات اکوسیستمی فرهنگی نمایانگر یک رویکرد جامع در مدیریت محیط‌زیست و افزایش رضایت بازدیدکنندگان است که نویددهنده منافع پایدار برای نسل‌های امروز و آینده می‌باشد. بافهم بهتر تعامل میان فعالیت‌های انسانی و ویژگی‌های پارک، این یافته‌ها راهنمایی‌های ارزشمندی برای تدوین استراتژی‌های مدیریت پارک به‌منظور ارتقای تجربه گردشگران و تشویق به استفاده مسئولانه از فضاهای سبز شهری ارائه می‌کنند.

مشارکت نویسندگان: نویسنده مقاله، نقش

مدیریت و راهبری پژوهش و بررسی و ویرایش مقاله را بر عهده داشته است.

تأمین مالی: این پژوهش هیچ بودجه خارجی

دریافت نکرده است.

تضاد منافع: در این مقاله هیچ‌گونه تضاد منافع

وجود نداشته است.

دسترسی به داده‌ها و مواد: مجموعه داده‌های

مورد استفاده و/یا تحلیل شده در طول پژوهش حاضر از طریق درخواست منطقی از نویسنده مسئول قابل دسترسی هستند.

اکوسیستم بر رفاه گردشگران در پارک ائل‌گلی تبریز بود. برای دستیابی به این هدف، تأثیر متغیرهای خدمات فرهنگی اکوسیستم بر رفاه گردشگران از طریق پرسش‌نامه و SEM ارزیابی شد. یافته‌ها از اکثر فرضیه‌های پیشنهادی پشتیبانی می‌کنند و نشان می‌دهند که CES از دیدگاه‌های مختلف تأثیرات مثبتی بر رفاه گردشگران دارد.

کاوش در خدمات فرهنگی اکوسیستم که توسط گردشگران در پارک ائل‌گلی تبریز ادراک می‌شود، شکافی قابل‌توجه در فهم ما از رابطه پیچیده میان مناظر طبیعی و رفاه انسان‌ها نشان می‌دهد. این مطالعه به‌عنوان یک پژوهش پیشگامانه در حوزه‌ای نوظهور مطرح است که پیش‌ازاین کمتر به ظرایف و تعاملات خدمات فرهنگی اکوسیستم در محیط‌های ساحلی توجه شده بود. با تمرکز بر تأثیر این خدمات بر رفاه گردشگران، این تحقیق نه‌تنها اهمیت مناظر ساحلی را برجسته می‌کند، بلکه سهم قابل‌توجهی در پیشبرد دانش علمی در این حوزه دارد. پیش‌ازاین، داده‌های تجربی محدود و پراکنده‌ای در خصوص ارتباط میان خدمات فرهنگی اکوسیستم و رفاه گردشگران در محیط‌های ساحلی وجود داشت. در نتیجه، یافته‌های این پژوهش، درک ما را از این رابطه حیاتی تعمیق می‌بخشد و بستر مناسبی برای مطالعات آینده در زمینه‌های مشابه فراهم می‌آورد. این‌گونه تحقیقات به توسعه نظریه‌های اکولوژیکی کمک کرده و فهم گسترده‌تر و عمیق‌تری از پیوندهای چندبعدی میان طبیعت، فرهنگ و رفاه انسانی ارائه می‌دهند.

- درک و ارتقای خدمات اکوسیستمی فرهنگی در

پارک ائل‌گلی تبریز اهمیت زیادی برای گردشگران و مدیران منابع طبیعی دارد. از طریق تحقیقات دقیق و اقدامات عملی، این تعاملات می‌توانند نتایج چندگانه‌ای به همراه داشته باشند. با بررسی دقیق ادراکات گردشگران نسبت به خدمات فرهنگی اکوسیستم، اطلاعات ارزشمندی به دست می‌آید که نه‌تنها تجربه بازدیدکنندگان را بهبود می‌بخشد، بلکه در

$$e = \sqrt{\frac{P \cdot (1 - P)}{n}} \quad P = 50\% \quad e = 2.88 \quad 2.88 = \sqrt{\frac{50\% \cdot (1 - 50\%)}{n}} \quad n = 300 \quad (1)$$

$$(3) \quad (2) \alpha = \frac{n\bar{r}}{1 + \bar{r}(n-1)} CR = \frac{\sum_{i=1}^n \lambda_i^2}{\sum_{i=1}^n \lambda_i^2 + \sum_{i=1}^n Var(e_i)}$$

$$AVE = \frac{\sum_{i=1}^n \lambda_i^2}{n} \quad (4)$$

$$GoF = \sqrt{R^2 \times AVE} \quad (5)$$

$$\mu_{AVE} = \frac{1}{n} \cdot \sum_{i=1}^n x_i$$

$$\mu_{AVE} = \frac{0.775 + 0.694 + 0.771 + 0.678 + 0.718 + 0.568 + 0.506 + 0.601 + 0.549 + 0.662 + 0.583}{11}$$

$$\mu_{AVE} = 0.645$$

$$\mu_{R^2} = \frac{1}{n} \cdot \sum_{i=1}^n x_i$$

$$\mu_{R^2} = 0.906$$

$$GoF = \sqrt{0.906^2 \times 0.645}$$

$$GoF = 0.72$$

- Breuste, J. (2020). "The benefit concept—How people can benefit from urban nature Breuste, J. Artmann, M., Ioja, C., Qureshi, S." In Making Green Cities: Concepts, Challenges and Practice (Cham, Switzerland: Springer Nature Switzerland AG 49–73). https://doi.org/10.1007/978-3-030-73089-5_3
- Buckley, R. (2020). Nature tourism and mental health: Parks, happiness, and causation. *Journal of Sustainable Tourism*, 28(9), 1409-1424. <https://doi.org/10.1080/09669582.2020.1742725>
- Bullock, C., Joyce, D., & Collier, M. (2018). An exploration of the relationships between cultural ecosystem services, socio-cultural values, and well-being. *Ecosystem services*, 31, 142-152. <https://doi.org/10.1016/j.ecoser.2018.02.020>

References

- Aburumman, O. J., Omar, K., Al Shbail, M., & Aldoghan, M. (2022, March). How to Deal with the Results of PLS-SEM. In *International Conference on Business and Technology* (pp. 1196-1206). Cham: Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-031-08954-1_101
- Baloch, Q. B., Shah, S. N., Iqbal, N., Sheeraz, M., Asadullah, M., Mahar, S., & Khan, A. U. (2023). Impact of tourism development upon environmental sustainability: a suggested framework for sustainable ecotourism. *Environmental Science and Pollution Research*, 30(3), 5917-5930. <https://doi.org/10.1007/s11356-022-22496-w>

منابع

- de Freitas Coelho, M., de Sevilha Gosling, M., & de Almeida, A. S. A. (2018). Tourism experiences: Core processes of memorable trips. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 37, 11-22. <https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2018.08.004>
- Dur'an Vian, F., Pons Izquierdo, J.J., Serrano Martínez, M. (2021). River-city recreational interaction: A classification of urban riverfront parks and walks. *Urban For. Urban Green*. 59, 127042 <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2021.127042>
- Edelheim, J. (2020). How should tourism education values be transformed after 2020?. *Tourism Geographies*, 22(3), 547-554. <https://doi.org/10.1080/14616688.2020.1760927>
- Farshad, L., Zaghez, A., & Mehrdaneh, G. (2021). Assessing the quality of urban furniture and its role in the development of urban tourism (Case study: Zaribar Lake). *Journal of Urban Development and Architecture-Environment Identity (JUDA-EI)*, 2(5), 36-48. doi: 10.22034/(jrupa-ei).2021.283661.1075
- Ferguson, M. D., Robinson, T., Ferguson, L. A., Evensen, D., Schwartz, F., Gonyo, S., & Freitag, A. (2024). Cultivating commitment: how cultural ecosystem services affect visitor loyalty attitudes and intention-to-return in parks and protected areas. *Ecosystems and People*, 20(1), 2297560. <https://doi.org/10.1080/26395916.2023.2297560>
- Fornell, C., & Larcker, D. F. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of marketing research*, 18(1), 39-50. <https://doi.org/10.1177/002224378101800104>
- Gabor, M. R., & Oltean, F. D. (2019). Babymoon tourism between emotional well-being service for medical tourism and niche tourism. *Development and awareness on Romanian educated women. Tourism Management*, 70, 170-175. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2018.08.006>
- Gai, S., Fu, J., Rong, X., & Dai, L. (2022). Users' views on cultural ecosystem services of urban parks: An importance-performance analysis of a case in Beijing, China. *Anthropocene*, 37, 100323. <https://doi.org/10.1016/j.ancene.2022.100323>
- Cai, Z., Fang, C., Zhang, Q., & Chen, F. (2021). Joint development of cultural heritage protection and tourism: the case of Mount Lushan cultural landscape heritage site. *Heritage Science*, 9(1), 86. <https://doi.org/10.1186/s40494-021-00558-5>
- Chen, H., & Rahman, I. (2018). Cultural tourism: An analysis of engagement, cultural contact, memorable tourism experience and destination loyalty. *Tourism management perspectives*, 26, 153-163. <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2017.10.006>
- Chen, X., & Li, J. (2023). Facilitating knowledge-driven economic and social development: The significance of demographic transformation in tourism villages in China. *Journal of the Knowledge Economy*, 1-29. <https://doi.org/10.1007/s13132-023-01676-0>
- Cheng, Z., & Chen, X. (2022). The effect of tourism experience on tourists' environmentally responsible behavior at cultural heritage sites: The mediating role of cultural attachment. *Sustainability*, 14(1), 565. <https://doi.org/10.3390/su14010565>
- Chin, W. W. (1998). The partial least squares approach to structural equation modeling. *Modern methods for business research*, 295(2), 295-336. ISBN:9781410604385
- Clissold, R., Westoby, R., McNamara, K. E., & Fleming, C. (2022). Wellbeing outcomes of nature tourism: Mt Barney Lodge. *Annals of Tourism Research Empirical Insights*, 3(2), 100077. <https://doi.org/10.1016/j.annale.2022.100077>
- Coscieme, L. (2015). Cultural ecosystem services: The inspirational value of ecosystems in popular music. *Ecosystem Services*, 16, 121-124. <https://doi.org/10.1016/j.ecoser.2015.10.024>
- Costanza, R., de Groot, R., Braat, L., Kubiszewski, I., Fioramonti, L., Sutton, P., Farber, S., Grasso, M. (2017). Twenty years of ecosystem services: How far have we come and how far do we still need to go? *Ecosyst. Serv.* 28, 1-16. <https://doi.org/10.1016/j.ecoser.2017.09.008>
- Dai, P., Zhang, S., Chen, Z., Gong, Y., & Hou, H. (2019). Perceptions of cultural ecosystem services in urban parks based on social network data. *Sustainability*, 11(19), 5386. <https://doi.org/10.3390/su11195386>

- Heshmati, M., Gheitury, M., & Shadfar, S. (2022). Factors affecting possibility of ecotourism development and sustaining natural resources using SWOT approach in west Iran. *International Journal of Geoheritage and Parks*, 10(2), 173-183. <https://doi.org/10.1016/j.ijgeop.2022.03.004>
- Jepson, D., & Sharpley, R. (2018). More than sense of place? Exploring the emotional dimension of rural tourism experiences. In *Rural Tourism* (pp. 25-46). Routledge. <https://doi.org/10.1080/09669582.2014.953543>
- Kalinauskas, M., Bogdzevič, K., Gomes, E., Inácio, M., Barcelo, D., Zhao, W., & Pereira, P. (2023). Mapping and assessment of recreational cultural ecosystem services supply and demand in Vilnius (Lithuania). *Science of the Total Environment*, 855, 158590. <https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2022.158590>
- Khani, S., Rastkhadiv, A., & Abdollahi, A. (2023). Vandalism in Urban Parks; An analysis on demographic characteristics and the intention and behavior of Vandals in Marivan City. *Journal of Social Problems of Iran*, 14(2), 165-200. Doi: 10.61186/jspi.14.2.165
- Kicic, M., Haase, D., Marin, A.M., Vuletić, D., Krajter Ostoić, S., (2022). Perceptions of cultural ecosystem services of tree-based green infrastructure: A focus group participatory mapping in Zagreb, Croatia. *Urban For. Urban Green*. 78, 127767. <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2022.127767>
- Kil, N., Stein, T. V., Holland, S. M., Kim, J. J., Kim, J., & Petite, S. (2021). The role of place attachment in recreation experience and outcome preferences among forest bathers. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 35, 100410. <https://doi.org/10.1016/j.jort.2021.100410>
- Kim, B., & Kim, S. S. (2019). The effect of religious tourism experiences on personal values. *International Journal of Religious Tourism and Pilgrimage*, 7(2), 9. <https://doi.org/10.21427/5gvy-hh90>
- Kim, J. J., & Han, H. (2022). Redefining in-room amenities for hotel staycationers in the new era of tourism: A deep dive into guest well-being and intentions. *International Journal of Hospitality Management*, 102, 103168. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2022.103168>
- Gao, J., Kerstetter, D. L., Mowen, A. J., & Hickerson, B. (2018). Changes in tourists' perception of well-being based on their use of emotion regulation strategies during vacation. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 35(5), 567-582. <https://doi.org/10.1080/10548408.2017.1374908>
- Gehl, J. (2011). *Life between buildings: Using public space*. Island press.
- Gordon, J. E. (2018). Geoheritage, geotourism and the cultural landscape: Enhancing the visitor experience and promoting geoconservation. *Geosciences*, 8(4), 136. <https://doi.org/10.3390/geosciences8040136>
- Grzyb, T. (2024). Mapping cultural ecosystem services of the urban riverscapes: the case of the Vistula River in Warsaw, Poland. *Ecosystem Services*, 65, 101584. <https://doi.org/10.1016/j.ecoser.2023.101584>
- Hair Jr, J. F., Hult, G. T. M., Ringle, C. M., Sarstedt, M., Danks, N. P., Ray, S., ... & Ray, S. (2021). An introduction to structural equation modeling. *Partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM) using R: a workbook*, 1-29. https://doi.org/10.1007/978-3-030-80519-7_1
- Hair, J. F., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2011). PLS-SEM: Indeed a silver bullet. *Journal of Marketing theory and Practice*, 19(2), 139-152. <https://doi.org/10.2753/MTP1069-6679190202>
- Hartwell, H., Fyall, A., Willis, C., Page, S., Ladkin, A., & Hemingway, A. (2018). Progress in tourism and destination wellbeing research. *Current issues in Tourism*, 21(16), 1830-1892. <https://doi.org/10.1080/13683500.2016.1223609>
- Hegetschweiler, K. T., de Vries, S., Arnberger, A., Bell, S., Brennan, M., Siter, N., ... & Hunziker, M. (2017). Linking demand and supply factors in identifying cultural ecosystem services of urban green infrastructures: A review of European studies. *Urban forestry & urban greening*, 21, 48-59. <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2016.11.002>
- Henseler, J., Ringle, C. M., & Sinkovics, R. R. (2009). The use of partial least squares path modeling in international marketing. In *New challenges to international marketing* (Vol. 20, pp. 277-319). Emerald Group Publishing Limited. doi: 10.1108/S1474-7979(2009)0000020014

- Lonardi, S., & Unterpertinger, Y. (2022). The role of cultural heritage in promoting social inclusion and well-being. *Sustainability*, 14(3), 1-18. <https://doi.org/10.3390/su14031524>
- Magni, G. (2017). Indigenous knowledge and implications for the sustainable development agenda. *European Journal of Education*, 52(4), 437-447. <https://doi.org/10.1111/ejed.12238>
- Mao, Q., Hu, C., Guo, Q., Li, Y., & Liu, M. (2023). How Does Vegetation Landscape Structure of Urban Green Spaces Affect Cultural Ecosystem Services at Multiscale: Based on PLS-SEM Model. *Forests*, 14(7), 1401. <https://doi.org/10.3390/f14071401>
- Millennium Ecosystem Assessment (MEA). (2003). *Ecosystems and Human Well-Being: A Framework for Assessment*. Washington, DC: Island Press. ISBN: 1-55963-403-0
- Millennium Ecosystem Assessment (MEA). (2005). *Ecosystems and human well-being: Synthesis*. Island Press.
- Mitra, A., & Lankford, S. (1999). "Research Methods in Park, Recreation, and Leisure Services. Illinois: Sagamore Publishing. ISBN: 1571670300
- Moaven, Z. (2020). Therapy, spirituality, and spiritual well-being: A qualitative study of holy places tourists. *Health, Spirituality and Medical Ethics*, 7(1), 48-59. Doi: 10.29252/jhsme.7.1.48
- Mocior, E., & Kruse, M. (2016). Educational values and services of ecosystems and landscapes—An overview. *Ecological indicators*, 60, 137-151. <https://doi.org/10.1016/j.ecolind.2015.06.031>
- Moyle, C. L., Moyle, B., & Burgers, H. (2020). Entrepreneurial strategies and tourism industry growth. *Tourism Management Perspectives*, 35, 100708. <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2020.100708>
- Nopiyani, N. M. S., & Wirawan, I. M. A. (2021). The impact of tourism on the quality of life of communities in tourist destination areas: A systematic review. *Open Access Macedonian Journal of Medical Sciences*, 9(F), 129-136. <https://doi.org/10.3889/oamjms.2021.5966>
- Kim, J. J., & Han, H. (2022). Saving the hotel industry: Strategic response to the COVID-19 pandemic, hotel selection, and wellness. *Cornell Hospitality Quarterly*, 63(3), 339–358. <https://doi.org/10.1177/1938965520981071>
- Kirschkamp, A. (2008). A Contingency-Based View of Chief Executive Officers' Early Warning Behavior. Gabler edition Wissenschaft. <https://doi.org/10.1007/978-3-8350-5504-9>
- Knobloch, U., Robertson, K., & Aitken, R. (2017). Experience, emotion, and eudaimonia: A consideration of tourist experiences and well-being. *Journal of Travel Research*, 56(5), 651-662. <https://doi.org/10.1177/0047287516650937>
- Kohsaka, R., & Rogel, M. (2021). Traditional and local knowledge for sustainable development: Empowering the indigenous and local communities of the world. In *Partnerships for the Goals* (pp. 1261-1273). Cham: Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-319-95963-4_17
- Layke, C. (2009). Measuring nature's benefits: a preliminary roadmap for improving ecosystem service indicators. *World Resources Institute: Washington*, 1-36.
- Li, F., Guo, S., Li, D., Li, X., Li, J., & Xie, S. (2020). A multi-criteria spatial approach for mapping urban ecosystem services demand. *Ecological Indicators*, 112. <https://doi.org/10.1016/j.ecolind.2020.106119>
- Li, W. Z., & Zhong, H. (2022). Development of a smart tourism integration model to preserve the cultural heritage of ancient villages in Northern Guangxi. *Heritage Science*, 10(1), 91. <https://doi.org/10.1186/s40494-022-00724-3>
- Liu, Z.H., Huang, Q.D., Yang, H.Y., (2021). Supply-demand spatial patterns of park cultural services in megalopolis area of Shenzhen, China. *Ecol. Ind.* 121. <https://doi.org/10.1016/j.ecolind.2020.107066>
- Lonardi, S., & Unterpertinger, Y. (2022). The relevance of intangible cultural heritage and traditional languages for the tourism experience: The case of Ladin in South Tyrol. *Sustainability*, 14(5), 2729. <https://doi.org/10.3390/su14052729>

- Romanazzi, G. R., Koto, R., De Boni, A., Palmisano, G. O., Cioffi, M., & Roma, R. (2023). Cultural ecosystem services: A review of methods and tools for economic evaluation. *Environmental and Sustainability Indicators*, 100304. <https://doi.org/10.1016/j.indic.2023.100304>
- Sacco, P. L., & Ferilli, G. (2015). "Culture 3.0: A new perspective for the enhancement of cultural creativity." *TeMA Journal of Land Use, Mobility and Environment*, 8(3), 311-324.
- Sacco, P. L., & Ferilli, G. (2015). System 3.0: A conceptual framework for the new cultural economy. In K. Oakley & J. O'Connor (Eds.) , *The Routledge companion to the cultural industries* (pp. 520–530). Routledge.
- Shi, Q., Chen, H., Liang, X., Zhang, H., & Liu, D. (2020). Cultural ecosystem services valuation and its multilevel drivers: A case study of Gaoqu Township in Shaanxi Province, China. *Ecosystem services*, 41, 101052. <https://doi.org/10.1016/j.ecoser.2019.101052>
- Sirgy, M. (2019). Promoting quality-of-life and well-being research in hospitality and tourism. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 36(1), 1-13. <https://doi.org/10.1080/10548408.2018.1526757>
- Spalie, N., Tahir, M., & Ani, C. (2011). Reconstructing sustainable outdoor learning environment in Malaysia from the understanding of natural school design and approaches in Indonesia. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 15, 3310-3315. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2011.04.291>
- Stepniewska, M., Sobczak, U. (2017). Assessing the synergies and trade-offs between ecosystem services provided by urban floodplains: The case of the Warta River Valley in Poznań, Poland. *Land Use Policy* 69, 238–246. <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2017.09.026> <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2017.09.026>
- Nowak-Olejnuk, A., Schirpke, U., & Tappeiner, U. (2022). A systematic review on subjective well-being benefits associated with cultural ecosystem services. *Ecosystem Services*, 57, 101467. <https://doi.org/10.1016/j.ecoser.2022.101467>
- Orban, E., Sutcliffe, R., Dragano, N., Jöckel, K. H., & Moebus, S. (2017). Residential surrounding greenness, self-rated health, and interrelations with aspects of neighborhood environment and social relations. *Journal of Urban Health*, 94(2), 158-169. <https://doi.org/10.1007/s11524-016-0112-3>
- Peng, J., Strijker, D., & Wu, Q. (2020). Place identity: How far have we come in exploring its meanings?. *Frontiers in psychology*, 11, 503569. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.00294>
- Pope, E. (2018). Tourism and wellbeing: transforming people and places. *International Journal of Spa and Wellness*, 1(1), 69-81. <https://doi.org/10.1080/0/24721735.2018.1438559>
- Rall, E., Bieling, C., Zytynska, S. & Haase, D.)2017(. Exploring city-wide patterns of cultural ecosystem service perceptions and use. *Ecological Indicators*, 77, 80-95. <https://doi.org/10.1016/j.ecolind.2017.02.001>
- Ramkissoon, H., Smith, L. D. G., & Weiler, B. (2013). Relationships between place attachment, place satisfaction and pro-environmental behaviour in an Australian national park. *Journal of Sustainable tourism*, 21(3), 434-457. <https://doi.org/10.1080/09669582.2012.708042>
- Rezaei, F., Azizi, H., & Asahara, Y. (2022). Tectonic significance of the late Eocene (Bartonian) calc-alkaline granitoid body in the Marivan area, Zagros suture zone, northwest Iran. *International Geology Review*, 64(8), 1081-1096. <https://doi.org/10.1080/00206814.2021.1907624>
- Riechers, M., Barkmann, J., & Tschardtke, T. (2016). Perceptions of cultural ecosystem services from urban green. *Ecosystem Services*, 17, 33-39. <https://doi.org/10.1016/j.ecoser.2015.11.007>
- Román, C., Borja, A., Uyarra, M. C., & Pouso, S. (2022). Surfing the waves: Environmental and socio-economic aspects of surf tourism and recreation. *Science of the Total Environment*, 826, 154122. <https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2022.154122>

- Vada, S., Prentice, C., & Hsiao, A. (2019). The influence of tourism experience and well-being on place attachment. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 47, 322-330. <https://doi.org/10.1016/j.jretconser.2018.12.007>
- Vert, C., Carrasco-Turigas, G., Zijlema, W., Espinosa, A., Cano-Riu, L., Elliott, L.R., Litt, J., Nieuwenhuijsen, M.J., Gascon, M. (2019). Impact of a riverside accessibility intervention on use, physical activity, and wellbeing: A mixed methods pre-post evaluation. *Landsc. Urban Plan.* 190, 103611 <https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2019.103611>
- Waechter, L. S., Luza, A. L., Eggertsen, L., Quimbayo, J. P., Hanazaki, N., Pinheiro, H. T., ... & Bender, M. G. (2023). The aesthetic value of Brazilian reefs: from species to seascape. *Ocean & Coastal Management*, 106882. <https://doi.org/10.1016/j.ocecoaman.2023.106882>
- Walker, K., & Moscardo, G. (2019). Moving beyond sense of place to care of place: The role of Indigenous values and interpretation in promoting transformative change in tourists' place images and personal values. In *Sustainable Tourism and Indigenous Peoples* (pp. 177-195). Routledge. <https://doi.org/10.1080/09669582.2016.1177064>
- Wang, C., Liu, J., Wei, L., & Zhang, T. (2020a). Impact of tourist experience on memorability and authenticity: a study of creative tourism. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 37(1), 48-63. <https://doi.org/10.1080/10548408.2020.1711846>
- Wang, H., Dai, X., & Wu, J. (2022). Influence of urban green space on the mental health of residents: A systematic review and meta-analysis. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(14), 8567. <https://doi.org/10.3390/ijerph19148567>
- Wang, J., Luo, Q., Huang, S. S., & Yang, R. (2020b). Restoration in the exhausted body? Tourists on the rugged path of pilgrimage: Motives, experiences, and benefits. *Journal of Destination Marketing & Management*, 15, 100407. <https://doi.org/10.1016/j.jdmm.2019.100407>
- Svitlichna, V., Tonkoshkur, M., Cirella, G. T., Radionova, L., Yatsiuk, M., & Uhodnikova, O. (2024). Sustainable Ecotourism Development: Integrating Public Marketing, Community Engagement, and Environmental Stewardship in Ukraine. In *Handbook on Post-War Reconstruction and Development Economics of Ukraine: Catalyzing Progress* (pp. 271-291). Cham: Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-031-48735-4_16
- Taghilo, A. A., Asghari, S., Soltani, N., & Aftab, A. (2018). Analysis and Evaluation of Geotouristic Potentials of Zarivar Lake. *Geography and Environmental Planning*, 28(4), 17-32. DOI: 10.22108/gep.2017.98276.0
- Tavakoli, R., & Wijesinghe, S. N. (2019). The evolution of the web and netnography in tourism: A systematic review. *Tourism management perspectives*, 29, 48-55. <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2018.10.008>
- Tayebnia, S. H. (2020). Evaluation of Tourist Satisfaction and Analysis of Factors Affecting Their Satisfaction in West Frontier Cities of Iran (Case Study: Marivan City, Kurdistan Province). *Geographical Journal of Tourism Space*, 9(36), 1-18. <https://sid.ir/paper/397177/en>
- Tenenhaus, M., Vinzi, V. E., Chatelin, Y. M., & Lauro, C. (2005). PLS path modeling. *Computational statistics & data analysis*, 48(1), 159-205. <https://doi.org/10.1016/j.csda.2004.03.005>
- Tengberg, A., Fredholm, S., Eliasson, I., Knez, I., Saltzman, K., & Wetterberg, O. (2012). Cultural ecosystem services provided by landscapes: Assessment of heritage values and identity. *Ecosystem Services*, 2, 14-26. doi: 10.1016/j.ecoser.2012.07.006. <https://doi.org/10.1016/j.ecoser.2012.07.006>
- Tian, T., Sun, L., Peng, S., Sun, F., & Che, Y. (2021). Understanding the process from perception to cultural ecosystem services assessment by comparing valuation methods. *Urban Forestry & Urban Greening*, 57, 126945. <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2020.126945>
- Tribe, J., & Liburd, J. J. (2016). The tourism knowledge system. *Annals of tourism research*, 57, 44-61. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2015.11.011>

- Zoderer, B.M., Lupo Stanghellini, P.S., Tasser, E., Walde, J., Wieser, H., Tappeiner, U., (2016). Exploring socio-cultural values of ecosystem service categories: the influence of socio-demographic factors and landscape type. *Reg. Environ. Change*, <http://dx.doi.org/10.1007/s10113-015-0922-y>
- Wang, R., Yang, B., Yao, Y., Bloom, M. S., Feng, Z., Yuan, Y., ... & Dong, G. H. (2022). Residential greenness, air pollution and psychological well-being among urban residents in Guangzhou, China. *Science of the Total Environment*, 811, 152219.
- Wang, Y., Shi, X., Cheng, K., Zhang, J., & Chang, Q. (2022). How do urban park features affect cultural ecosystem services: Quantified evidence for design practices. *Urban Forestry & Urban Greening*, 76, 127713. <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2022.127713>
- Wetzels, M., Odekerken-Schröder, G., & Van Oppen, C. (2009). Using PLS path modeling for assessing hierarchical construct models: Guidelines and empirical illustration. *MIS quarterly*, 177-195. <https://doi.org/10.2307/20650284>
- White, M. P., Alcock, I., Grellier, J., Wheeler, B. W., Hartig, T., Warber, S. L., ... & Fleming, L. E. (2019). Spending at least 120 minutes a week in nature is associated with good health and wellbeing. *Scientific reports*, 9(1), 1-11. <https://doi.org/10.1038/s41598-019-44097-3>
- White, M., Smith, A., Humphries, K., Pahl, S., Snelling, D., Depledge, M.,)2010(. Blue space: The importance of water for preference, affect, and restorativeness ratings of natural and built scenes. *J. Environ. Psychol.* 30 (4), 482–493. <https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2010.04.004>
- Xin, C., Luyuan, L., & Pieter, U. (2020). Taking “social relations” as a cultural ecosystem service: A triangulation approach. *Urban Forestry & Urban Greening*, 55, 126790. <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2020.126790>
- Zhang, K., Tang, X., Zhao, Y., Huang, B., Huang, L., Liu, M., ... & Wan, J. (2022). Differing perceptions of the youth and the elderly regarding cultural ecosystem services in urban parks: An exploration of the tour experience. *Science of The Total Environment*, 821, 153388. <https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2022.153388>
- Zhou, L., Guan, D., Huang, X., Yuan, X., & Zhang, M. (2020). Evaluation of the cultural ecosystem services of wetland park. *Ecological Indicators*, 114, 106286. <https://doi.org/10.1016/j.ecolind.2020.106286>

This page is intentionally rendered without text

این صفحه آگاهانه بدون متن ارائه شده است